

Univerzita Palackého v Olomouci
Cyrlometodějská teologická fakulta

Katedra křesťanské sociální práce

Sociální a charitativní práce

Lucie Zbořilová

Podpora rodiny oběti domácího násilí při odchodu od agresora

Bakalářská práce

Vedoucí práce: doc. PhDr. et Mgr. Petra Potměšilová, Ph.D.

2019

Prohlášení

„Prohlašuji, že jsem svoji práci s názvem „Podpora rodiny oběti domácího násilí při odchodu od agresora“ vypracovala samostatně a že jsem všechny použité informační zdroje uvedla v seznamu literatury.“

V Olomouci dne: 6. 3. 2019

..... Lucie Zbořilová

Poděkování

Mé poděkování patří doc. PhDr. et Mgr. Petře Potměšilové, Ph.D. za odborné vedení, trpělivost a ochotu, kterou mi v průběhu zpracování bakalářské práce věnovala.

Zároveň bych ráda poděkovala mým respondentkám, které se účastnily výzkumu a tím poskytly cenná data. Poděkování rovněž patří mé rodině a přátelům, za jejich trpělivost, pomoc a podporu.

Obsah

Úvod.....	6
1. Rodina.....	8
1.1 Definice rodiny.....	8
1.2 Typy rodin.....	9
1.3 Funkce rodiny.....	10
2. Domácí násilí.....	12
2.1 Definice domácího násilí.....	12
2.2 Formy domácího násilí.....	13
2.2.1 Fyzické násilí.....	14
2.2.2 Psychické násilí.....	14
2.2.3 Ekonomické násilí.....	15
2.2.4 Sexuální násilí.....	15
2.2.5 Sociální násilí.....	16
2.3 Subjekty domácího násilí.....	16
2.3.1 Oběť.....	16
2.3.2 Agresor.....	17
2.3.3 Žena jako oběť.....	17
2.4 Cyklus domácího násilí.....	18
2.4.1 Stupňování napětí.....	19
2.4.2 Násilí.....	19
2.4.3 Usmíření, líbánky.....	20
2.4.4 Klid.....	20
2.5 Typické znaky domácího násilí.....	21
2.5.1 Opakovanost.....	21
2.5.2 Eskalace.....	21
2.5.3 Jasně a nezpochybnitelné rozdělení rolí.....	21
2.5.4 Neveřejnost.....	21
2.6 Mýty o domácím násilí.....	21
2.7 Řešení domácího násilí.....	23

2.7.1. Vykázání násilníka	23
2.7.2. Instituce věnující se obětem domácího násilí.....	24
2.7.2.1 Krizová intervence	24
2.7.2.2 Intervenční centra.....	25
2.7.2.3 Bílý kruh bezpečí	25
3. Výzkumná část.....	27
3.1. Cíl výzkumu	27
3.2. Výzkumné otázky	27
3.3. Metodologie výzkumu.....	28
3.4. Metoda sběru dat	30
3.5. Etické aspekty výzkumného šetření	31
4. Výsledky výzkumu	32
Respondentka č. 1	32
Respondentka č. 2	37
Respondentka č. 3	46
Respondentka č. 4	51
Respondentka č. 5	55
5. Diskuse.....	60
Závěr	66
Použitá literatura	69
Internetové zdroje	72

Úvod

Důležité je uvědomění, jak velké povědomí o celkové problematice má naše společnost. Domácí násilí je velmi diskutované téma, velkým přičiněním je také skutečnost, že o tomto patologickém jevu začaly organizace věnující se domácímu násilí více mluvit a začaly laickou veřejnost více vzdělávat. Možným důvodem této změny je fakt, že chtějí předcházet a snižovat počet obětí domácího násilí, který však v poslední době výrazně klesl. Vzhledem k tomu, že je to tedy velmi aktuální téma a s vývojem naší společnosti se postoje k této problematice mohou různě měnit – převážně z důvodu předsudků a stereotypů, které ve společnosti vládnu, měli bychom toto téma být schopni dostatečně osvětlit a zaměřit se tak na témata, která nejsou tolik diskutována. S lidmi, kteří si prošli domácím násilím se můžeme setkat každý den, ačkoliv to nemusí být na první pohled zcela zřetelné. O již zmíněné problematice se těžce hovoří obětím, ale také lidem, kteří si touto zkušeností neprošli.

Bakalářská práce je proto věnována způsobu podpory rodiny obětí domácího násilí při odchodu od agresora. K tématu bakalářské práce mě ve velké míře inspirovala studijní praxe, kdy se mi také naskytla možnost vykonávat stáž v sociální službě, která se věnuje osobám ohrožených domácím násilím. Zároveň ve svém okolí znám několik osob, které si násilím od partnera nebo otce prošli, což mne jen ujistilo ve volbě daného tématu. Právě z tohoto důvodu, jsem se chtěla této problematice věnovat i v bakalářské práci.

Hlavním cílem bakalářské práce je rešerše odborné literatury, která je zaměřena na rodinu a domácí násilí. Následně bude provedeno výzkumné šetření, které je zaměřeno na to, jakou roli zaujímá rodina v životě obětí domácího násilí. Již zmíněné výzkumné šetření bude realizováno polostrukturovanými rozhovory, které byly poskytnuty od oslovených respondentek.

Vzhledem k velice širokému rozsahu problematiky, které je doprovázeno domácím násilím, se bude v předkládané bakalářské práci zabývat pouze jejím výsekem – konkrétněji bude zaměřena na domácí násilí a podporu rodiny. Tato práce je více zaměřená na problematiku domácího násilí na ženách, avšak v teoretické části jsou poznatky, které můžeme stáhnout i na další cílové skupiny jako jsou například muži. Při zpracování mé práce bude použito hned několik metodických způsobů. V části hlavních kapitol bude použita metoda popisná. V dalších částech práce bude následně využita metoda výkladová.

Práce je proto rozdělena na část teoretickou a část výzkumnou.

Teoretická část je rozdělena do dvou kapitol a každá z nich zahrnuje další podkapitoly. *První kapitola* je věnována rodině. Celkově bude zaměřeno na různé možnosti definic rodiny, typy rodin a funkce rodiny, které ji doprovází po celý život. *Druhá kapitola* je více obsáhlá a věnuje se problematice domácího násilí. Můžeme zde nalézt 7 podkapitol, které se zaměřují na konkrétní témata. První podkapitola se zabývá definicemi domácího násilí, které každý autor označuje jinak. Druhá podkapitola se věnuje formám domácího násilí a jejich charakteristik. Třetí podkapitola se věnuje subjektům, zde můžeme najít rozdělení rolí, které každá osoba zastává v problematice domácího násilí a pro potřeby výzkumu si zde vydefinujeme i ženu, jako oběť domácího násilí. Čtvrtá podkapitola je věnována cyklu domácího násilí a budou popsány konkrétní fáze, kterými si oběť prochází. Naopak typické znaky, které definují domácí násilí najdeme v podkapitole paté. V podkapitole č. 6 bude velká část zaměřena i na mýty, které jsou spojovány s tímto pojmem. Poslední velmi důležitou podkapitolou tedy sedmou věnujeme způsobům řešení tohoto patologického jevu s ohledem na vládní i nevládní organizace.

Výzkumná část je částí bakalářské práce, která je zaměřena na provedené výzkumné šetření. V úvodu výzkumné části je popsán cíl výzkumného šetření a výzkumné otázky, které nám pomohou k naplnění hlavního cíle. V části metodologie výzkumu je blíže popsán kvalitativní výzkum, který je realizován formou polostrukturovaných rozhovorů a jsou zde zmíněny etické aspekty výzkumného šetření, které byly dodržovány. Následně jsou prezentovány výsledky, které jsou získávány v průběhu šetření a jejich analyzování.

V závěru bakalářské práce dojde ke zhodnocení stanovených výzkumných cílů se získanými výsledky a jsou zodpovězeny stanovené výzkumné otázky, které mají za úkol naplnit hlavní cíl této práce.

1. Rodina

Rodina jako instituce vytváří prvotní socializaci mezi dítětem a rodičem, popřípadě člověkem a dalším sociálním prostředím. Rodinné vztahy, i když se to může zdát složité, tvoří nedílnou součást našich životů a není možné, aby se tomu tak nestalo. Ačkoliv může vypadat, že rodinné vztahy jsou vždy idylické, nemusí tomu tak vždy být. Právě onen fakt, že s rodinou trávíme většinu našeho života, můžeme zde hledat především útěchu a porozumění, které nám zde členové mohou nabídnout v nepříznivých situacích. Vytváříme si tak okruh lidí, se kterými trávíme svůj volný čas, vytváříme si nové zážitky a máme v nich důvěru. Proto je velmi důležité, aby se rodina ve svých cílech a přáních navzájem podporovala.

V životních fázích můžeme také dosáhnout onoho bodu, kdy se odtrhneme od rodiny, která nás vychovala, abychom si založili rodinu vlastní s novým partnerem. Tímto krokem se zároveň snažíme zajistit funkčnost této rodiny jako celku ve společnosti.

Mezi členy rodiny jsou zároveň velmi silné vztahy, které se formují již v útlém věku mezi rodičem a dítětem. Tento vztah hraje velmi velkou roli v budoucnosti dítěte, hlavně v přebírání a vnímání své vlastní odpovědnosti v dospělosti (Cook, Dezangré, De Mol, 2018, s. 743).

O tomto mluví také Bevas a kol. (2017, s. 3012), kdy tvrdí, že i dětské vztahy silně tvarují jejich současné a budoucí zdraví. Zároveň tímto dokáží ovlivnit budoucí kvalitu jejich života, která později pomáhá jedinci fungovat ve společnosti a svých osobních vztazích.

1.1 Definice rodiny

Společnost jako taková se skládá ve valné většině z rodin. Rodinou tak můžeme rozumět manželský pár s dětmi. S významem rodiny je také spojena domácnost, o kterou se daná rodina stará. Matoušek a Pazlarová (2014, s. 11) definují rodinu jako instituci, kterou formují tři základní pojmy a to civilizace, kultura a společnost. Zároveň zastává významnou funkci, kdy je činitelem socializace, tj. tvorby společnosti.

Pedagogický slovník (2003, s. 202) rodinu definuje takto, citují: „*Nejstarší společenská instituce. Plní socializační, ekonomické, sexuálně-regulační, reprodukční a další funkce. Vytváří určité emocionální klima, formuje interpersonální vztahy, hodnoty a*

postoje, základy etiky a životního stylu. Z hlediska sociologického je formou začlenění jedince do sociální struktury.“.

Rodinu tedy musíme vnímat také jako základní kámen rodinné politiky a celkové politiky státu. V rodinné politice je tedy rodina vnímána jako společenství společně žijících a hospodařících manželů nebo dokonce partnerů s dítětem a dětmi. Avšak v rodině nemusí žít pouze tyto výše vyjmenovaní členové, velmi často se stává, že v domácnosti bydlí i jiní členové, proto můžeme mluvit o rodinné domácnosti, jejíž rozdělení zaleží především na úplné a neúplné rodině (Krebs, 2010, s.375).

1.2. Typy rodin

Pokud máme alespoň nějaké povědomí o rodině jako instituci, která v naší společnosti existuje, můžeme tedy definovat čtyři základní typy rodin. Avšak než se k samotným definicím dostaneme, měli bychom objasnit na jakém základě tyto typy konkrétních rodin vznikly.

Jiří Dunovský (1999, s. 106) proto vytvořil tzv. Dotazník funkčnosti rodin (dále jen DFR), který nám určuje základní charakteristiky, které musí rodina plnit. Samozřejmě diagnostických kritérií je více, mezi ně patří například složení rodiny, stabilita rodiny, osobnost rodičů nebo zájem dítěte. Celkový tento dotazník představuje bodovou škálu, která nám rozděluje rodinu na čtyři základní typy. Dotazník se vyhodnocuje pro každé dítě zvlášť k aktuální situaci rodiny.

Dunovský (1999, s. 106-109) tedy zmiňuje na základě DFR čtyři typy rodin:

- **Funkční rodina (0–4 body)**
 - Rodina je nenarušená a je schopná zajistit řádný vývoj dítěte a jeho prosperitu. Zároveň plní všechny funkce, které jsou dány.
- **Problémová rodina (5–9 bodů)**
 - Rodina má problémy s plněním některých nebo všech funkcí, zároveň tak ale není ohrožen vývoj dítěte nebo funkčnost rodiny. Zároveň je schopna problémy řešit sama nebo za pomoci jiných lidí. Problémových rodin se v populaci vyskytuje okolo 12–13 %. Může se jednat o rodinu, kde jsou oba rodiče nezaměstnaní.
- **Dysfunkční rodina (10-14 bodů)**

- V rodině se vyskytují závažné problémy některých nebo všech funkcí, které ohrožují a poškozují vývoj dítěte a zároveň funkčnost rodiny. Rodina již nedokáže řešit své problémy sama nebo za pomoci okruhu svých blízkých, je zde potřeba soustavná pomoc odborníků. Takové rodiny tvoří asi 2 %. Může se jednat o rodinu alkoholiků, narkomanů nebo patologických hráčů.
- **Afunkční rodina (15-24 bodů)**
 - V rodině se vyskytují poruchy velkého rázu, samotná rodina přestává plnit svůj účel a pro dítě je škodlivá – ohrožuje jeho vývoj a zdraví. V těchto případech je pro dobrý vývoj dítěte vhodné jej odebrat z rodiny a předat jej do jiného zařízení (dětský domov, ústavní péče nebo náhradní rodinná péče). V těchto případech zasahuje odbor sociální péče nebo policie ČR. Ve společnosti se vyskytuje asi 0,5 % takových rodin. Může se jednat o rodinu, kde se vyskytlo domácí násilí, týrání, zneužívání nebo zanedbání dítěte.

1.3. Funkce rodiny

Dle typu rodiny můžeme určit i její funkci, kterých není vždy málo. Funkci rodiny nám udává především společnost, a to podle toho, jakou vůči ní plní povinnost. Jsou to tedy úkoly, které rodina musí plnit jak vůči sobě, tak samotné společnosti. Tím že se naše společnost vyvíjí, musíme brát v potaz také fakt, že i funkce rodiny se budou měnit a s nimi požadavky na to, jak má fungovat. Největší kámen úrazu nastává ve chvíli, kdy bychom chtěli například vychovávat dítě bez funkce společnosti, což nejde. Převážně z důvodu, že dítě je zapojeno do chodu společnosti od raného věku – předškolní věk.

Proto Thelenová (2013, s. 19–21) definovala tyto základní funkce rodiny, se kterými se můžeme setkat i u jiných autorů a jsou velmi podobné.

Ekonomická funkce rodiny pomáhá rodině především v existenci a jejím rozvoji ve společnosti, kdy se musí zapojit všichni rodinní příslušníci do výrobní či obchodní sféry. Nadále zabezpečuje majetkové fungování rodiny a všech jejích rodinných příslušníků. Velký podíl má především rodič, který má zabezpečit své dítě a má za něj

odpovídat, tudíž zabezpečit všechny materiální potřeby, které dítě potřebuje a celkově rodina ke svému životu. Pokud tedy jeden člen rodiny je v materiální nouzi, ostatní mají za úkol udržet rodinu funkční.

Biologická neboli reprodukční funkce nám pomáhá především v rozšiřování naší rodiny. Dochází v ní k zajištění potomstva pro další fungování rodiny, popřípadě zajištění vlastní potřeby nebo touhy po potomcích.

Ochranná funkce může být často označována jako tvorba domova. Tato funkce je převážně pro vnitřní pocit bezpečí jedince – tento prostor využívají každý den a velmi intenzivně v období svých krizí i šťastných chvil. Pokud je tedy rodinný systém vyvážený a stabilní, poskytuje jedinec větší aktivitu společnosti.

Emocionální funkce je jednou z nejdůležitějších, nejenže poskytuje psychologickou podporu jedinců, ale zároveň poskytuje pocit přijetí, který vyžaduje i malé dítě. Celkově se můžeme setkat také s vyjádřením a přijímáním pocitů, které jedinec cítí. Důležitým faktorem je také to, že rodina tvoří bezpečné prostředí, kde se všechny tyto hodnoty mohou potkávat.

Další funkcí, kterou bych ráda zmínila, je funkce **výchovná**, pro některé také **socializační**. Ačkoliv se tento proces může zdát jednostranný, opak je pravdou. Tento proces se nekoná pouze ze strany starších k mladším, ale v dnešní moderní době je to i naopak. Můžeme touto funkcí také zajišťovat hodnoty a normy, které si jedinec přenáší do společenského života, stejně jako životní styl nebo způsob vedení svého života. Často je také spojována s rolí **vzdělávací**, díky které se jedinci navzájem obohacují o nové vědomosti, zkušenosti nebo znalosti.

Statusotvornou funkci označujeme pozici člověka ve společnosti, který se určuje jeho vzděláním, kvalifikací, příjmů rodiny, charakteristik jeho profese nebo dokonce životního stylu. Musíme si také uvědomit, že samotná rodina ovlivňuje, jaké místo ve společnosti člověk zaujme.

Jako poslední bych uvedla funkci **sexuální**, která bývá často spojována s funkcí biologickou. Společnost chce touto funkcí dát najevo především to, jaké sexuální chování je ve společnosti přijatelné a jaké nikoliv. Touto funkcí plní rodina odpovědnost vůči společnosti i rodině.

2. Domácí násilí

Domácí násilí bylo v minulých dobách přehlíženo a nebralo se jako závažný sociálně patologický jev, protože většina společnosti zastávala názor – že domácí násilí je výhradně záležitostí partnerů. V dnešní době je to téma, které je více rozebírané a společnost si začíná více uvědomovat, že pojem domácího násilí má větší váhu, než ji do teď přikládala. Zároveň bychom si měli uvědomit, že domácí násilí má dopad na celkovou úroveň společnosti a na životy lidí v ní.

V tradiční představě manželství se muž ukazuje jako ochránce a živitel rodiny, zatímco žena je ta osoba, která se stará jak o muže, tak o děti. Proto je většina žen v tomto stereotypu označována jako žena submisivní v partnerském vztahu, kde muž zaujímá místo dominantního. Ženu takto označují i biologické faktory a převážně to, že žena nemá tolik síly, fyzické zdatnosti a je mnohem více zranitelnější než muž (Vágnerová, 2004, s. 632).

Domácí násilí se tak může stát v jakémkoliv vztahu, který daná osoba vede, nehraje roli etnické příslušnosti, náboženství, vzdělání nebo sexuální orientace jedince. Proto je zde velmi specifické i to, že násilí může proběhnout mezi manželi, nesezdanými páry i lidmi, kteří spolu sdílí domácnost. Proto zde můžeme mluvit o tom, že se to může stát heterosexuálním lidem, homosexuálním lidem nebo v lesbických vztazích (PsychCentral, Mental Health Library, Who Are the Victims of Domestic Violence? [online]).

Jak jsem již výše avizovala, celkový zájem společnosti o domácí násilí se v posledních letech, tj. od roku 2001, výrazně zlepšil. V letech 2001 na tom měl velký podíl Bílý kruh bezpečí, který vytvořil mediální kampaň zaměřenou na problematiku domácího násilí – celkově to mělo pozitivní dopad na postoj veřejnosti k celkové problematice. V roce 2006 proběhl sociologický výzkum, který se zaměřil především na srovnání vědomostí o problematice domácího násilí, kdy byla většina respondentů (89 %) přesvědčena, že o problematice nyní ví více než před pěti lety (Ševčík a Špatenková, 2011, s. 28-31).

2.1. Definice domácího násilí

Do dnešního dne můžeme najít několik definic této problematiky, může to být především způsobeno tím, že každý autor domácí násilí definuje jinak. Avšak jde převážně i o skutečnost, že pojem domácí násilí pochází z anglického jazyka v překladu *domestic violence*. Tento pojem se považuje za volný překlad násilí v partnerském vztahu – tudíž ve vztahu dvou lidí, nejbližše partner a partnerka, popřípadě děti (Bednářová a kol, 2009, s. 6).

Musíme si také uvědomit, že se můžeme setkat s různými názvoslovími, a to násilí v rodině (family violence) a domácí násilí (domestic violence), které jsou považována za synonyma. Domácí násilí tak může být bráno jako určitá podskupina násilí v rodině. Zásadní rozdíl spočívá ve faktu, že výskyt násilí v rodině je primárně navázán na konflikty, kontrolu a moc (Ševčík a Špatenková, 2011, s. 23). Můžeme také říct, že je to uplatňování síly člena rodiny vůči druhému členu v širším pojetí rodinného systému (Cimrmannová a kol., 2013, s. 79). Proto, aby se jednalo o domácí násilí, musí zde být zachyceny všechny klíčové znaky jako: opakovatelnost a dlouhodobost násilí, eskalace, rozdělení rolí a neveřejnost (Domácí násilí, Klíčové znaky domácího násilí, [online]). Je tedy vázáno spíše na zneužívání moci než její uplatňování a konflikt. Nejedná se tedy o domácí násilí, pokud jde o rvačku či jednorázový incident (Cimrmannová a kol., 2013, s. 79).

Bednářová a kol. (2009, s.6) uvádí jednu definici, a to: „*Domácím násilím zpravidla označuje týrání a násilné jednání, odehrávající se mezi osobami blízkými žijícími spolu ve společném bytě nebo domě, kdy jedna násilná osoba získává a udržuje nad druhou moc a kontrolu. Jedná se o fyzické i slovní útoky, tělesné týrání, omezování osobní svobody, vydírání, sexuální zneužívání, výhrůžky apod. Toto chování vyvolává trvalý strach oběti ze svého trýznitele, což umožňuje násilníkovi udržovat nad obětí neomezené mocenské postavení a donutit ji, aby se podřídila jeho vůli. Kontrolu veškerého života oběti uplatňuje násilník jako svůj samozřejmý nárok.*“

Organizace Rosa, která se zabývá problematikou domácího násilí prezentuje definici domácího násilí takto: „*Domácím násilím se rozumí veškeré akty fyzického, sexuálního, psychického či ekonomického násilí k němuž dochází v rodině nebo domácnosti, anebo mezi bývalými či stávajícími manželi či partnery, bez ohledu na to, zda pachatel sdílí nebo sdílel společnou domácnost s obětí.*“ (Rosa, Informace pro ženy, Co je domácí násilí, [online]).

2.2. Formy domácího násilí

Domácí násilí jako takové má za cíl získat moc nad obětí a udržovat tuto kontrolu po celou dobu jejich vztahu. Agresor tento cíl naplňuje nespočtem taktik, mezi nimiž můžeme nalézt i ponižování, izolování, popřípadě i zastrašování. Všechny tyto taktiky jsou psychického rázu, může ovšem dojít i k fyzickému týrání jako je bití (Ševčík a Špatenková, 2011, s. 47).

V počátcích domácího násilí byly rozlišovány formy domácího násilí převážně v tom smyslu, jaké konkrétní podoby násilí agresor využíval. Během let se tyto formy nikterak nezměnily, pouze se měnily definice těchto forem. Zároveň bychom si měli uvědomit, že nikdy není agresorem využívána pouze jedna forma násilí, ale ve většině případů se prolínají a propojují (Čírtková, 2008, s. 10).

2.2.1. Fyzické násilí

S ohledem na následky fyzického násilí se jedná o jednu z nejhrubších forem domácího násilí, a to především z toho důvodu, že zanechává i viditelné stopy. Začíná to pouze fackou, poté to eskaluje k postrkování, škrcení, napadením a v nejhorším případě to může skončit i smrtí (Buskotte, 2008, s. 41).

Ševčík a Špatenková (2011, s. 46) uvádí ve své knize i příběh oběti domácího násilí Hany, která prošla fyzickým domácím násilím: *„Naše manželství mělo problémy velmi brzy po svatbě, kdy manžel z neznámých důvodů odešel ze svého zaměstnání a začal se věnovat alkoholu a pochybným kamarádům. Často jsem nevěděla, kde je a s kým, kdy se vrátí. Po návratu domů se choval agresivně a fyzicky mě napadal.“*

Touto formou násilí chce agresor dosáhnout ublížení, zastrašení nebo dokonce přivodění bolesti. Musíme si ovšem uvědomit, že fyzické násilí není pouze to, co vidíme navenek ale může to být i bezohlednost za volantem, opuštěním dané oběti na nebezpečném místě nebo odpírání základních životních potřeb – jídlo, pití nebo spánek (Ševčík a Špatenková, 2011, s. 49).

Avšak za stopy po fyzickém násilí, které viditelné jsou mohou být považovány modřiny, odřeniny, zlomeniny jakékoliv části těla nebo pohmožděniny (Kotková, 2014, s. 16).

2.2.2. Psychické násilí

Psychické násilí je jednou z forem, které nelze průkazně dokázat vzhledem k tomu, že nenechává viditelné stopy jako násilí fyzické. Avšak není vyloučeno, že psychické násilí bude jedinou formou, kterou bude agresor využívat. Jedná se především o slovní ponižování, nadávky, zastrašování nebo vyhrožování. Cílem je oddělit oběť domácího násilí od své rodiny a přátel tak, aby byla dostatečně izolována a odkázána pouze na partnera (Buskotte, 2008, s. 41).

Jiní autoři uvádí že: „*Jde o vyvolávání duševního utrpení, duševní úzkosti, bolesti ze strasti.*“ (Gorbien a Eisenstein, 2005, s. 280-291 cit dle Ševčík a Špatenková, 2011, s. 49). Psychické násilí se také dělí do dvou podob:

- **Neverbální**
 - Které zahrnují skutky a činy, které agresor provádí. Například může jít o to, že oběti rozstříhá oblečení, roztrhne oblíbenou deku atd.

- **Verbální**
 - Tady agresor využívá především slovního napadení, urážení a ponižování. Nevalnou částí může být i citové vydírání, kdy se v oběti snaží agresor vyvolat pocit viny. Například u žen se využívá nejčastěji slz.

Největší dopad může mít především na sebeúctu, sebepojetí oběti, sebedůvěru a v neposlední řadě sebevědomí, které je pro člověka velmi důležité (Ševčík a Špatenková, 2011, s. 49).

2.2.3. Ekonomické násilí

Týká se omezování přístupu k penězům, zákazu vykonávání práce nebo nucení k práci, přičemž pouze partner disponuje s finančními prostředky. Partner později určuje příděl finančních prostředků jak pro ženu, děti ale i domácnost. Agresor se tak snaží zajistit partnerčinu náklonost a to, aby na něm byla závislá – nebyla schopna rozhodovat sama za sebe a nakládat se svými finančními prostředky, protože se cítí ohrožen tím, že nemá dostatečnou kontrolu nad partnerčím životem a vzniká zde možnost, že se partnerka rozhodne odejít (Ševčík a Špatenková, 2011, s. 50).

2.2.4. Sexuální násilí

O sexuálním násilí mluvíme tehdy, pokud partner svoji partnerku nutí k sexuálnímu styku nebo jsou v tomto aktu využívány násilné praktiky. Spousta žen v těchto případech partnera omlouvá a situaci zlehčuje – neberou vážnost tohoto činu, protože si myslí, že je to v pořádku a o nic nejde (Buskotte, 2008, s. 41).

Dle Ševčíka a Špatenkové (2011, s. 50), byla dle statistik z USA, třetina až polovina žen byla po dobu domácího násilí alespoň jedenkrát znásilněna svým

partnerem. Zároveň zde uvádí definici sexuálního násilí a to že: „*Sexuální násilí můžeme vymezit jako nedobrovolný sexuální kontakt jakéhokoliv druhu, resp. jako jakoukoliv situaci, kdy je jedinec nucen podílet se na nežádoucích, nebezpečných nebo ponižujících sexuálních aktivitách.*“

2.2.5. Sociální násilí

Sociální násilí zahrnuje především děti a osoby blízké, které partner využívá k nátlaku na partnerku. Zakazuje jí kontakty s blízkými přáteli, rodinou, a nakonec je izolovaná od vnějších kontaktů úplně. Spousta autorů přiřazuje izolaci k psychickému nebo emocionálnímu násilí, stejně tak jako to udělala autorka A. Buskotte, která izolaci přiřadila k násilí psychickému. Cílem je získat nad partnerem kompletní kontrolu a moc (Ševčík a Špatenková, 2011, s. 50).

S domácím násilím se také pojí pojem stalking (v překladu pronásledování), které se může dít v době trvání vztahu, nicméně setkáváme se s ním především v době, kdy partnerka od agresora odejde. Je to proto jedna z forem násilí, které agresor může nadále uplatňovat. Stalking lze definovat jako opakované obtěžování ohrožené osoby formou telefonátů, dopisů, dárků nebo nečekanými návštěvami (Kotková, 2014, s. 17).

2.3. Subjekty domácího násilí

Jako lidé se začleňujeme do sociálního fungování jako samostatná lidská jednotka, a tak si také utvrzujeme naše postavení i jednání ve vztazích. Zároveň si musíme uvědomit, že naši osobnost tvoří převážně navázané kontakty se sociálním prostředím, primárně se tak jedná o rodinu a sekundárně o přátele, instituce – škola, atd. Pokud tedy můžeme říct, že v naší rodině již probíhalo domácí násilí a dítě toho bylo svědkem, je možné, že si přebere buď vzorce chování agresora nebo oběti. Proto je velmi důležité si tyto dva pojmy definovat, abychom věděli, kdy se v jedné z rolí nacházíme.

2.3.1. Oběť

Obětí domácího násilí se může stát prakticky kdokoliv. Může se jednat o ženu, muže, seniory nebo zdravotně či mentálně postižené osoby, jelikož, jak bylo již výše zmíněno, existuje velmi mnoho forem domácího násilí.

Charakteristikou oběti domácího násilí je fakt, že na této straně je absolutní bezmoc a člověk je neustále podřizován agresorovi, ať už po finanční nebo materiální stránce. U oběti agresor posiluje především pocit neustálé nespokojenosti, čímž chce

docílit toho, že oběť bude přemítat o svém špatném chování, neschopnosti a projevech nesouhlasu – i když tomu tak nemusí ani být. Oběť je na začátku svého partnerského vztahu velmi zamilovaná do svého partnera, proto může přehlížet známky manipulace a snaží se svému partnerovi přizpůsobovat. Následně po pár měsících se zde projevují první příznaky jako výčitky.

2.3.2. Agresor

Násilná osoba, neboli agresor, je často spojován s pojmem agrese nebo násilí a ve většině případech jsou využívány jako synonyma. Jako násilnou osobu můžeme brát člověka, který se dopustí jakékoliv psychické/fyzické újmy na druhém člověku. Násilí samozřejmě nemá pouze jednu příčinu, může jich být hned několik, například frustrace, alkohol a drogy, poruchy osobnosti nebo velmi časté vzory a modely chování v rodině (Ševčík a Špatenková, 2011, s. 61–65). Lovaš (2010, s. 13) definuje domácí agresi spojenou s domácím násilím takto: „*Termín domácí agrese se prakticky vůbec nepoužívá, i když je evidentní, že domácí násilí je agrese v domácím prostředí.*“. Jak jsem již výše zmiňovala, velkým faktorem může být například vzor a model chování s kterým je v dnešní době velmi lehké se setkat. Můžeme se s tím setkat především u dětí, které byly svědky domácího násilí a mohou si tak lehce zafixovat, že toto chování otce (agresora) vůči matce (oběti) je normální. Zároveň se také díky televizním pořadům, seriálům a další médiím může jedinec snadno naučit, že násilí jako takové dokáže vyřešit jejich problémy (Ševčík a Špatenková, 2011, s. 63).

Například Matoušek a kol. (2005, s. 230) definuje pachatele jako specialistu, jinak řečeno „čistého domácího agresora“, konkrétně se jedná tedy o pachatele s dvojitou tváří, který je ve společnosti slušný a konformní a jeho násilnické sklony se projevují jen v rodině. Zároveň zde autor zmiňuje i podstatné a to, že definovatelný osobnostní profil násilníka neexistuje, z čehož nám může vyplývat, že domácího násilí se mohou dopouštět různé osobnostní typy.

2.3.3. Žena jako oběť

Jak jistě víme, domácím násilím mohou být ohroženy různé skupiny lidí, může se jednat jak o děti, ženy, muže, seniory nebo také o LGBT (zkratka označující lesbické ženy, gaye, bisexuální nebo transsexuální osoby). Zaměřila bych se především na ženu jako oběť domácího násilí, protože tato skupina je stále v největší převaze. Můžeme si tuto teorii ověřit především ve výzkumech, které byly provedeny v 90. letech 20.

století, které potvrzují, že většina obětí domácího násilí jsou ženy, v procentuálním vyjádření je to 92-98 % z celkového počtu obětí. Pokud bychom se chtěli zaměřit na mužskou populaci ve vztahu k domácímu násilí, jedná se v procentuálním vyjádření o 2-5 % (Matoušek a kol., 2005, s. 231).

Dle Ševčíka a Špatenkové (2011, s. 91) je tato skupina nejvíce zranitelná právě kvůli tomu, že je toto násilí převážně konáno mezi partnery, nejčastějšími vzorci může být:

- Manžel – manželka
- Druh – družka
- Partner – partnerka
- Bývalí manželé či partneri

Partnerské vztahy jsou jedny z nejtímnějších, proto je pro ženy velmi těžké se o probíhající násilí svěřit blízké osobě jako je rodina nebo přátelé. Proto se velmi často stává, že se ženy nikdy nesvěří a pokud ano, je to pouze v okamžiku, kdy je situace již neúnosná. Velmi často ženy po prožitém domácím násilí vykazují známky posttraumatických reakcí ve formě únikových reakcí, kterými mohou být například strnutí, izolace, úzkost nebo přecitlivělost (Špatenková a kol., 2011, s. 114).

U žen existují některé skupiny, které jsou násilím obzvláště ohroženy. V těchto případech se jedná o *těhotné ženy* (u těchto žen domácí násilí začíná nabírat na síle právě d době těhotenství partnerky), *ženy, které jsou ekonomicky závislé na svém partnerovi* (zde mluvíme o ženách, které jsou na mateřské dovolené nebo jsou nezaměstnané), velkou skupinu mohou tvořit *ženy, které se rozhodly již jednou rozhodly od agresora odejít, popřípadě od něj odešly nedávno* (v období rozchodu s partnerem se zvyšuje riziko nárůstu násilí s cílem docílení závažného zranění či smrti oběti) a poslední nikterak známou skupinou jsou *ženy s tělesným či zdravotním postižením* (Marvánová Vargová a kol., 2016, s. 6).

2.4. Cyklus domácího násilí

Ačkoliv se nám může zdát, že průběh domácího násilí je nepředvídatelný a pro oběť zcela nečekaný, není tomu tak. Domácí násilí má velmi přesný vzorec, kterého se agresor drží a následuje ho. Tento cyklus je specifickým především tím, že se neustále opakují tyto 4 fáze a nekončí poslední čtvrtou fází. Tento koloběh se ukončí ve chvíli, kdy se oběť

domácího násilí rozhodně odejít od agresora, v horším případě smrtí jednoho nebo obou účastníků domácího násilí.

Tento cyklus jako první pojmenovala Lenore Walker, která popsala 4 fáze domácího násilí, který nám může pomoci nahlédnout na kontext i dynamiku probíhajícího domácího násilí (Ševčík a Špatenková, 2011, s. 52–53).

2.4.1. Stupňování napětí

V první fázi domácího násilí se v partnerském vztahu vyskytuje napjatá atmosféra, kde mezi partnery začne váznout komunikace a častěji se dostávají do konfliktů a hádek. Stupňování samotného násilí může trvat velmi dlouho, není to otázkou pouhých pár dnů, ve většině případech to může být i několik měsíců. V této fázi si také můžeme všimnout změny rolí ve vztahu – agresor je více dominantní jedinec, zatímco oběť je více submisivní a poslušná. Už zde si můžeme všimnout některých příznaků jako jsou křik nebo nadávky ze strany agresora, který je podrážděný, nespokojený a více agresivní než dříve. Oběť se chová více obezřetně, snaží se zajistit chod domácnosti a snaží se předejít nebo zabránit agresivnímu výbuchu, který by vedl ke konfliktům. Zároveň se mohou objevovat i pocity viny, že se osoba dostatečně nesnažila zamezit tomuto napětí (Ševčík a Špatenková, 2011, s. 54).

Co se týče osob, které již prožily domácí násilí, je zde důležité si uvědomit, že si již prošly cyklem domácího násilí, takže jsou obeznámeny s jejich průběhem. Většinou tedy oběť ví, že i když zachová klid, neodvrátí tak konflikt, který přijde. Některé oběti naopak vyvolají konflikt samy od sebe. V tomto případě jde pouze o fakt, že se snaží mít na celou situaci alespoň minimální kontrolu, proto, aby se celý konflikt mohl udát za jejich optimálních okolností – například v soukromí domova (Buskotte, 2008, s. 64).

2.4.2. Násilí

Tato fáze, jak již samotný název napovídá, je fází, kdy propukne samotné domácí násilí. Celý tento proces je doprovázen především fyzickým násilím, v předchozí fázi jsme se mohli setkat především s násilím emocionálním nebo psychickým. Tady již agresor nechává volný průběh své agrese a nekontroluje tak své chování vůči oběti. Zastráhuje, rozbíjí věci a snaží se získat moc nad životem daného člověka. Jindy může jít také o kopání, fyzické napadnutí nebo facku. V lepších případech z tohoto člověk vyvázne s modřinami nebo zlomeninami, ale musíme vzít v potaz i fakt, že ne vždycky

to tak může skončit, někdy to dokonce může skončit smrtí jednoho z aktérů. Je typickým znakem, že po čase dochází ke zhoršení celé situace a agresor zjistí, že jeho chování má minimální nebo žádné sociální důsledky na oběť, proto začne násilí používat jako prostředek kontroly a donucení (Ševčík a Špatenková, 2011, s. 54).

2.4.3. Usmíření, líbánky

V této fázi si oběť uvědomuje, co se doopravdy stalo a může chtít vztah s partnerem ukončit. Proto je zde pro partnera právě tato fáze, ve které se snaží především přesvědčit oběť o tom, že to, co se stalo byla chyba, která se neměla stát. V zásadě jde o to, že agresor nechce ztratit moc a kontrolu kterou nad obětí má, proto on sám mění celou strategii svého chování – omlouvá se, slibuje, že k této situaci již nedojde a ubezpečuje jí, že on sám se změní. Celou situaci se snaží utvrdit v tom, že projevuje lásku, smutek, kupuje dárky, které mají dát najevo to, jak je mu to líto – snaží se tím donutit partnera, aby uvěřil jeho slibům (Ševčík a Špatenková, 2011, s. 54).

Pro většinu žen je právě tato fáze velikou úlevou a uklidněním, protože po proběhnutém násilí většina žen uvažuje o tom, že od partnera odejde. Mohou tak nastat dvě verze. První je to, že žena nakonec vážně odejde od partnera a nenechá se stáhnout do kolotoče lží, které budou následovat. Druhou je však pravý opak, žena uvěří partnerovým lžím a dárkům, které jí koupí a rozchod nebo rozvod již nebude připadat v úvahu a ony budou uvězněny v této spirále domácího násilí (Buskotte, 2008, s. 65).

2.4.4. Klid

Častokrát je tato fáze považována za součást usmíření/líbánek. Zde se můžeme setkat s relativním klidem mezi oběma stranami partnerů. Agresor se snaží oběť přesvědčit, že se dokáže změnit a oběť naopak doufá, že toto násilí je již zažehnáno. Agresor se snaží splnit alespoň pár ze svých slibů, aby opravdu ujistil oběť, že se změnil, přičemž je to pouze záminka k tomu, aby od něj neodcházela.

Při neustálém opakování cyklu domácího násilí bude oběť čím dál více unavená a zmatená z neustálého napětí a uvolnění situace, ve které žije. Tento cyklus se může i několikrát dokola opakovat (může jít o týdny, měsíce, roky), dokud nebude přerušen – odchodem od partnera, smrtí nebo jinou příčinou (Ševčík a Špatenková, 2011, s. 55).

2.5. Typické znaky domácího násilí

Pokud jsme seznámeni se základními formami domácího násilí a jejím cyklem, je důležité si uvědomit, že i domácí násilí má typické znaky stejně tak jako ostatní sociálně patologické jevy, díky kterým se dají jednodušeji rozpoznat. Všechny konflikty, které se mohou v rodině stát nemusí nutně vykazovat známky domácího násilí – může se jednat o ojedinělý incident, který vyvolalo nedorozumění mezi partnery.

Policie České republiky (Policie, Preventivní programy, Domácí násilí, [online]) poukazuje na tyto znaky domácího násilí a s nimi i jejich definice, cituji:

2.5.1. Opakovanost

Z jednoho útoku jakéhokoli charakteru ještě nelze určit, zda jde o domácí násilí. Může to však být jeho začátek.

2.5.2. Eskalace

Domácí násilí se stupňuje od útoku proti lidské důstojnosti k fyzickým útokům až k závažným trestným činům ohrožujícím zdraví a život.

2.5.3. Jasně a nezpochybnitelné rozdělení rolí

Rozdělení rolí na ohroženou osobu a násilnou osobu – domácím násilím nejsou vzájemná napadání, hádky, rvačky, spory, kde je rovné nebo střídavé postavení stran incidentu.

2.5.4. Neveřejnost

Domácí násilí probíhá zpravidla za zavřenými dveřmi bytu či domu, stranou společenské kontroly.

2.6. Mýty o domácím násilí

Veřejné mínění určitým způsobem poukazuje na skutečnost, kolika předsudkům, mýtům a stereotypům jsou vystaveny všechny osoby ohrožené domácím násilím. Toto ovlivňuje skutečnost, do jaké míry se oběť doopravdy cítí „obětí“, kde veřejnost klade hranice mezi násilným činem a činem nenásilným, jaké násilné činy jsou tolerovány v oblasti domácnosti, rodinných a sousedských vztahů (Topinka, 2016, s. 8).

Během let vzniklo mnoho mýtů, které jsou velmi často spojovány s pojmem domácího násilí. Všechny tyto mýty a předsudky mají velký vliv na psychiku jak oběti, tak násilníka.

Oběť se zde utvrzuje, že je domácí násilí její chyba a agresor je naopak těmito mýty ujišťován, že nedělá nic špatného. Proto bych zde ráda uvedla pár mýtů a k nim adekvátní fakta, které nás vyvedou z omylu. Ohledně mýtů se většina autorů v odborných publikacích shoduje, ráda bych jich zde několik uvedla právě od autorky Špatenkové a kol. (2011, s. 111).

Mýtus č. 1 – Násilí se dopouštějí jen psychopati a sadisté. – Tento mýtus je velmi rozšířený, ale většina násilných osob je spíše nevyrovnaný až nejistý člověk. Samozřejmě tato osoba může být agresivní a může trpět poruchou osobnosti, avšak většina agresorů má spíše nutnost kontroly, touhu ovládat, deprimovat nebo převychovávat. Z prvního pohledu se jeví jako šarmantní a milující muž.

Mýtus č. 2 – Týrané osoby asi mají násilí rády, jinak by přece od takového partnera odešly. – Většina lidí si neuvědomuje, že do manželství nebo partnerského vztahu nevstupují za vidinou domácího násilí nebo ponižování. Proč tedy oběť neodejde? Agresor velmi často oběti vyhrožuje ublížením buď jí nebo dětem v případě, že bude chtít odejít. Proto s nimi většinou oběti zůstávají. Dalším důvodem může být to, že mají velký strach ze samoty nebo finanční situace, že nebudou schopny se sami o sebe postarat. Některé oběti jsou dokonce na partnerovi určitým způsobem závislé.

Mýtus č. 3 – Násilí se dopouštějí jen nezdělaní lidé z nízkých společenských vrstev. - Domácí násilí se vyskytuje u všech lidí bez ohledu na jejich vzdělání, sociální status nebo materiální úroveň rodiny. Musíme si uvědomit, že nezáleží na tom, zda je člověk nezdělaný nebo vysoce postavený ve svém zaměstnání.

Mýtus č. 4 – Domácí násilí se nás netýká, je to jen ojedinělý jev. – V České republice je více jak 15 % populace, která v partnerském vztahu zažila domácí násilí. Domácí násilí je také velmi častým a diskutovaným jevem a může se stát komukoliv v našem okolí nebo dokonce nám. Jedná se tak o jeden z nejčastějších negativních sociálně-patologických jevů.

Mýtus č. 5 – Násilný partner napadne jen v opilosti nebo ve stresu, normálně by se tak nezachoval. – V každodenním shonu běžných životů se můžeme setkávat velmi často se stresem, který můžeme kompenzovat alkoholem nebo také drogami. Ovšem ani jedna z těchto kompenzací nebo příčin není důvodem nebo omluvou ke vzniku domácího

násilí. Okolí a společnost tak ale mylně věří tomu, že kdyby dotyčný nebyl ve stresu, nepil nebo nebral drogy, tak by k tomuto skutku nikdy nedošlo – vinu svalují na alkohol.

2.7. Řešení domácího násilí

I když se může zdát, že řešení vzniklého domácího násilí je jednoduché a vyřeší se pouze tím, že oběť odejde od partnera, není to vždy tak jednoznačné. Některé oběti domácího násilí si nejsou schopny sami pomoci v této tíživé situaci. Proto většina z nich využívá pomoci Policie České republiky, popřípadě organizací, které se speciálně věnují domácímu násilí v okolí jejich bydliště. Zároveň si musíme uvědomit, že velkou funkci plní také soud, který rozhoduje o dalším postupu ohledně domácího násilí mezi partnery.

2.7.1. Vykázání násilníka

Častým prostředníkem, který v případech domácího násilí zasahuje, je policie České republiky, která prostřednictvím vykázání násilníka z domácnosti může pomoci při jejich řešení. Institut vykázání násilné osoby ze společného obydlí se ukotvil v zákoně č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky v § 44 až §47.

Celkové pojetí tohoto vykázání je v zákoně postaveno tak, že pokud je možné prokázat na základě zjištěných skutečností, předcházejících útoků předpokládat, že se daná násilná osoba dopustí nebezpečného útoku proti druhé osobě a způsobí jí tím újmu na zdraví, svobodě nebo lidské důstojnosti, je policista oprávněn vykázat danou osobu ze společného bytu nebo domu, a to i za jeho nepřítomnosti (Zákon č. 237/2008 Sb., §44).

V praxi policisté často zjišťují, zda jsou naplněny znaky domácího násilí jako je opakovatelnost, stupňování, role aktéru domácího násilí nebo společná domácnost. Velkou část práce jim usnadňuje i lustrace informačních systému, kde se ukládají záznamy o trestních incidentech – i domácím násilí. Nebo celkově incidenty v domácnosti. Velkou pomocí je také dotazníková metoda SARA DN, který se vyplňuje s obětí domácího násilí. Měl by nám dát jasnou představu o tom, jak moc závažné domácí násilí ve skutečnosti je a určuje riziko eskalace. Po zjištění těchto skutečností může policista buď přistoupit k vykázání osoby či nikoliv (Ševčík a Špatenková, 2011, s. 133).

Zákon nadále uvádí, že toto vykázání trvá po dobu 10 dnů od jeho provedení. Tato doba nemůže být zkrácena ani v případě souhlasu dané ohrožené osoby. Policista

je povinen oznámit ústně oběma partnerům rozhodnutí o vykázání, seznámit je s právy a povinnostmi a zároveň jim předat písemné potvrzení o vykázání (Ševčík a Špatenková, 2011, s. 133-134).

Vykázaná osoba je povinna dle zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky

- a) opustit neprodleně prostor vymezený policistou v potvrzení o vykázání,
- b) zdržet se vstupu do prostoru,
- c) zdržet se styku nebo navazování kontaktu s ohroženou osobou,
- d) vydat policistovi na jeho výzvu všechny klíče od společného obydlí, které drží.

2.7.2. Instituce věnující se obětem domácího násilí

Největším pomocníkem při řešení domácího násilí je Policie ČR a spolu s tím i institut vykázání, ovšem pokud se hlouběji ponoříme do této problematiky zjistíme, že v našem okolí existují převážně neziskové organizace pomáhající právě obětem domácího násilí. Největší podíl práce s těmito osobami má, dle mého, právě krizová intervence, intervenční centra a samozřejmě Bílý kruh bezpečí.

2.7.2.1 Krizová intervence

Krizovou intervenci můžeme tedy obecněji pojmenovat také jako krizovou pomoc. V širším pojetí tedy představuje metodu, jejíž cílem je eliminovat současné ohrožující situace a stabilizovat jedince. Cílem je navrátit člověku jeho psychickou rovnováhu, která je narušena kritickou životní událostí. Mezi dvě nejčastější formy krizové intervence patří *KI tváří v tvář a telefonická KI*. (Špatenková a kol., 2011, s. 13).

Dle Špatenkové a kol. (2011, s. 13-14) se poskytuje pomoc především psychologická, lékařská, sociální a právní. Psychologická KI konkrétně spočívá v časově omezeném terapeutickém kontaktu, jenž se soustředí především na problém, který celou krizi vyvolal. Důraz se klade na odstranění příznaků krize a obnovení psychické rovnováhy. **Lékařská KI** spočívá v psychiatrické pomoci a v případě potřeby i nasazení medikace. Může zahrnovat v některých případech i hospitalizaci.

Věnuje se především stabilizaci tělesného a duševního zdraví klienta. **Sociální KI** spočívá v poskytování pomoci a podpory osobě v nepříznivé sociální situaci prostřednictvím sociálních služeb. Krizová pomoc má několik podob – terénní, ambulantní nebo pobytová služba na dobu přechodnou. Legislativně je ukotvena v zákoně č. 108/2006 Sb. o sociálních službách, v plném znění. **Právní KI** poskytuje sociálně právní aspekty sociálním pracovníkem v rámci jeho vzdělání, nadále se využívá pomoc právníků. Zajišťuje a obnovuje práva ohrožených osob.

2.7.2.2 Intervenční centra

Intervenční centra (dále jen IC) mají v systému pomoci osobám ohrožených domácím násilím nezastupitelnou roli. Jak jsem již zmiňovala, jejich cílem je primárně pomoci osobám ohrožených domácím násilím při řešení jejich krizových situací a návratu do běžného života. Zároveň aktivně informují zájemce o nabízených službách, povinnostech a podmínkách, které by měl daný zájemce dodržovat. Poskytuje také individuální psychologickou sociálně-právní pomoc a podporu – poradenství, krizové intervence apod. Momentální stav v České republice je takový, že v každém kraji je jedno intervenční centrum a jeho celkový počet je 17 – vyjma kraje Moravskoslezského, kde se nachází IC dvě (Ševčík a Špatenková, 2011, s. 145).

Sociální služby mohou být poskytovány formou ambulantní, terénní a pobytové a jsou založené na bázi dobrovolnosti ohrožené osoby. IC jsou povinny tyto služby poskytnout i bez policejního rozhodnutí a kterékoliv osobě, která přijde žádat o pomoc nebo na požádání osoby jiné (příbuzný ohrožené osoby). Zároveň si musíme uvědomit provázanost mezi ostatními orgány, nejčastěji tyto služby spolupracují s Policií ČR, orgány sociálněprávní ochrany dětí (OSPOD) nebo dalšími spolupracujícími organizacemi mezi které může patřit poradna Magdala, Bílý kruh bezpečí nebo Persefona (Špatenková a kol, 2011, s. 113).

2.7.2.3 Bílý kruh bezpečí

Bílý kruh bezpečí (dále jen BKB) je jednou z nejznámějších organizací na kterou se obrací potencionální oběti domácího násilí. Tato organizace vznikla roku 1991 v Praze a její služby využívají občané do dnešního dne. Velkou mýlkou je také fakt, kdy si zájemci o tuto službu myslí, že je služba zpoplatněná, čemuž tak

není. Služba je naprosto bezplatná a hlavně anonymní. Na oběť domácího násilí se přihlíží jako na individuální osobu se svými individuálními potřebami, a tak se k ní i přistupuje. Poslání BKB sleduje a naplňuje tyto tři hlavní cíle: poskytovat přímou pomoc obětem a svědkům trestných činů, pomáhat při prevenci kriminality a usilovat o zlepšení poškozených v trestním řízení – práva a postavení. Celkový koncept pomoci je primárně postaven na konzultaci zájemce a dvou konzultantů BKB, právníka a odborníka na psychologickou pomoc. K dnešnímu dni tedy poskytuje tuto službu 320 dobrovolníků (BKB, O nás, Poslání a činnost, [online]).

Jak jsme si již také mohli všimnout, BKB poskytuje také vzdělávání pro širokou veřejnost, ale i odborníky, výcviky nebo semináře. Zároveň, díky letákům, brožurám nebo manuálům, šíří osvětu ohledně problematiky domácího násilí mezi širokou veřejnost. Vzhledem k tomu, že je to nejrozšířenější nezisková organizace, která se zabývá domácím násilím je přirozené, že spolupracuje s dalšími organizacemi jak vládními, tak neziskovými (Domácí násilí, Bílý kruh bezpečí, [online]).

3. Výzkumná část

V předchozí části práce je zabýváno teoretickým vymezením celkové problematiky domácího násilí a rodiny. Ve výzkumné části je popsán cíl výzkumu a hlavní výzkumná otázka. V této kapitole jsou uvedeny metodologické postupy, výzkumný vzorek, způsoby získávání i zpracování dat a prezentace celkových výsledků.

3.1. Cíl výzkumu

Hlavním cílem výzkumu je zjistit roli rodiny u oběti domácího násilí. K hlavnímu výzkumnému cíli se také vztahují *dílčí výzkumné cíle*, které jsou stanoveny následovně:

- 1) Jaké vztahy měla oběť domácího násilí se svojí rodinou, když byla s agresorem.
- 2) Zjistit, jaké vztahy má oběť domácího násilí se svojí rodinou nyní.
- 3) Zjistit, zda nejbližší rodina věděla o probíhajícím násilí.
- 4) Zjistit, jak rodina podporuje oběť domácího násilí.
- 5) Zjistit, zda rodina poskytla finanční podporu a rodinné zázemí oběti.

3.2. Výzkumné otázky

Výzkumné otázky tvoří základ výzkumného projektu, měly by tedy pomoci s vydefinováním otázek do takové míry, abychom byli schopni naplnit hlavní cíl, a to, jak má být výzkum veden (Švaříček a Šed'ová, 2014, s. 69). *Hlavní výzkumná otázka* tedy zní: Jakou roli hraje pro oběť domácího násilí podpora rodiny při odchodu od agresora?

Následně byly vytvořeny *vedlejší výzkumné otázky*, které pomáhají najít odpověď na dílčí cíle.

- 1) Jaký vztah měla oběť se svojí rodinou v době trvání partnerského vztahu s agresorem?
- 2) Jaký vztah má oběť se svojí rodinou nyní (v době žití bez agresora)?
- 3) Věděla Vaše blízká rodina o probíhajícím násilí?
- 4) V jaké oblasti podporuje rodina oběť domácího násilí?

- 5) Poskytla Vám rodina finanční podporu a rodinné zázemí při odchodu od agresora?

3.3. Metodologie výzkumu

K vytvoření výzkumného šetření byl zvolen kvalitativní výzkum, který se zaměřuje především na vztahy, které probíhají mezi proměnnými. V jiném znění tedy představuje několik odlišných postupů, které se snaží porozumět zkoumanému sociálnímu problému. Pokud bychom se dále zabývali tím, v čem můžeme spatřovat výhody tohoto přístupu, zařadíme sem především fakt, že se jedná o intenzivní šetření zkoumané skutečnosti oproti kvantitativnímu výzkumu, kde máme dopředu stanovené hypotézy. Zde z našeho výzkumu tyto hypotézy teprve vytvoříme (Reichel, 2009, s. 40–41).

Podstatou a výhodou je fakt, že dopředu nemáme stanovené proměnné a hypotézy. Jde o přenesení maximálního množství informací, které dokážeme ve výzkumu získat a dále je prezentovat. Snaha je dána především na to, aby bylo nasbíráno co nejvíce dat, kde by následně mohl výzkumník hledat, popřípadě pátrat, po pravidelnosti a opakovatelnosti dat, které se vyskytly. Zároveň formuluje předběžné závěry a celkovým výstupem se zde stává formulování nových hypotéz či teorií (Švaříček a Šed'ová, 2014, s. 24-25).

Zvolením **kvalitativní metody**, která se zaměřuje především na kvalitu získaných dat, je výzkumnou metodou zvolen **polostrukurovaný rozhovor**.

Cílem hloubkového a polostrukurovaného rozhovoru je v první řadě získání podrobných a komplexních informací o daném jevu, v našem případě se jedná o domácí násilí. Výhodou této metody je právě určitá osnova, která je pro výzkumníka závazná, což znamená, že daný člověk má daný okruh otázek, na které se bude dotazovaného ptát. Máme možnost dané pořadí upravovat, abychom získali co nejvíce dat. Dává nám zároveň možnost se doptávat na otázky, co nás k tématu, které zaznělo, zajímají. Největším přínosem polostrukurovaného rozhovoru může být fakt, že využíváme volné, přirozené a nenucené komunikace. Počítá se i možnost pokládat dotazovanému doplňující otázky k okruhům, které nám nebyly dostatečně osvětleny (Miovský, 2006, s. 159–161).

Oslovila jsem 5 žen a slečen, které se dobrovolně chtěly podílet na realizovaném výzkumu. Rozhovory probíhaly v termínu od listopadu 2018 do ledna 2019. Samotné místo rozhovoru určily respondentky tak, aby jim prostředí bylo co nejvíce příjemné a navazovalo jim pocit bezpečí a otevřenosti, kterou jsem k dané problematice potřebovala.

Všechny rozhovory probíhaly plynule a v příjemné atmosféře. Se všemi respondentkami byly probrány předem stanovené otázky, některým jsme kladla i otázky doplňující v případech, kdy odpověď nebyla dostačující. Rozhovor jsem rozdělila do 4 hlavních oblastí, které se následně dělily na konkrétní otázky pro danou oblast:

1. Oblast – osobní anamnéza

- a. Jaký je Váš věk?
- b. Jaké máte nejvyšší dosažené vzdělání?
- c. Jaký status zaujímá Váš rodinný stav?
- d. Popište mi prosím své zaměstnání.
- e. Jaké jste měla a máte koníčky?

2. Oblast – Rodinné vztahy

- a. Jaké vztahy máte s Vaší rodinou? (matka, otec, sourozenci)
- b. Stýkáte se s rodinou pravidelně např. 1x za měsíc?
 - i. Ano
 1. Jak často se stýkáte?
 2. Vyhovuje Vám četnost setkání?
 - ii. Ne
 1. Proč se nestýkáte?
 2. Vyhovuje Vám četnost setkání?
- c. Podporovala Vás rodina ve Vašich cílech (v minulosti)?
- d. Podporuje Vás rodina v současné situaci ve Vašich cílech?

3. Oblast – Prožité domácí násilí

- a. Kdy jste začala pozorovat odlišné chování partnera?
- b. Jaká byla podle vás příčina vzniku domácího násilí?

- c. Jak Vás Váš partner týral?
- d. Jak dlouho trvalo domácí násilí a kdy jste poprvé vyhledala pomoc?
- e. Na jaký popud jste se rozhodla vyhledat pomoc?
- f. Vyhledala jste také možnost se obrátit na krizové nebo intervenční centrum?
- g. Věděla Vaše úzká rodina (rodiče, sourozenci) o domácím násilí?
 - i. Ano
 - 1. Byli Vám nápomocni s řešením této situace a jak?
 - 2. Připadala Vám podpora ze strany rodiny dostatečná?
 - 3. Poskytla Vám rodina po odchodu od agresora rodinné zázemí a finanční podporu?
 - ii. Ne
 - 1. Byla zde možnost se svěřit jiné blízké osobě?
 - 2. S kým jste tuto celou situaci řešila?
- h. Dokážete říct, jaké mělo domácí násilí na vás jako na osobu dopad (následky)?
- i. Jak jste se s násilím vyrovnala?

4. Oblast – Poznatky nebo dodatky, které nebyly zmíněné v otázkách

3.4. Metoda sběru dat

Jako výzkumný vzorek byl vybrán účelový výběr. Charakteristikou je konkrétní stanovení předpokladů, které daný respondent musí splňovat k tomu, aby se výzkumu mohl účastnit. Zde se zaměřujeme výhradně na domácí násilí, proto jasně definujeme kritéria pro výběr našich respondentů. Tito respondenti musí splňovat **tři kritéria**:

- Žena
- Oběť dlouhodobého domácího násilí
- Žena, která odešla od partnera/rodiče, který je týral

3.5. Etické aspekty výzkumného šetření

V každém výzkumu se musíme zaobírat etickými otázkami, které nám spolu s daným tématem mohou vyvstat. Celková etika se tedy zaměřuje na určité principy, kterými by se měl výzkum řídit. Mezi základní předpoklady tak patří důvěrnost, která celý výzkum zabezpečí. Všichni účastníci výzkumu musí být obeznámeni s anonymitou, se kterou do výzkumu vstupují, neměly by se proto ve výzkumné zprávě objevit jakékoliv informace, díky kterým by mohl být člověk identifikovatelný (Švaříček a Šeďová, 2014, s. 45).

Velkou výhodou je pro nás získání souhlasu od účastníků daného výzkumu. Tento souhlas by měl být zaznamenaný, v případě rozhovorů stačí mít souhlas nahraný na diktafon, popřípadě není problém mít i písemný formulář. V případě získání poučeného souhlasu jsou účastníci obeznámeni se všemi aspekty, které vyplývají z daného výzkumu a zároveň jsou poučeni o zveřejnění práce. V případech, kdy výzkumník slíbí zaslání svého výzkumu by bylo neetické tak neprovést (Švaříček a Šeďová, 2014, s. 46-49).

Všechny respondentky, které se účastnily realizovaného výzkumu byly předem seznámeny s tématem a cílem bakalářské práce. Pro zachování anonymity jsem se rozhodla, že nebudou uváděna jména, ale pouze věk. Dále nebylo záměrně uváděno místo bydliště, díky čemuž by mohla být osoba lépe identifikovatelná. Respondentky byly také seznámeny s tím, že rozhovory budou nahrávány na diktafon, popřípadě telefonní zařízení s následným přepisem do textového souboru. V poučeném souhlasu bylo zaznamenáno, že nahrávka bude určena pouze výzkumníkovi a nikoli třetím osobám, v nahrávce byl také odsouhlasen poučený souhlas se zpracováním dat.

4. Výsledky výzkumu

Výzkum byl realizován v rozmezí měsíců listopad 2018 – leden 2019. V tomto období bylo osloveno 5 žen z různých částí České republiky, které poskytly rozhovory pro výzkum. Veškeré výsledky výzkumu jsou uvedeny níže a rozděleny do čtyř oblastí.

Respondentka č. 1

S respondentkou č. 1 byl rozhovor uskutečněn v její oblíbené kavárně, toto prostředí si zvolila sama právě z důvodu, aby to pro ni bylo příjemné. Celkový rozhovor byl tak veden v příjemné atmosféře, během rozhovoru měla respondentka možnost skončit, což neuskutečnila a zodpověděla veškeré otázky.

Respondentce č. 1 je 32 let a její nejvyšší dosažené vzdělání je středoškolské vzdělání s maturitou. Momentálně je podruhé vdaná a má jedno dítě. Pracuje jako obchodní zástupkyně pro německé zákazníky, prodej pil, pilových pásů, strojů a nástrojů na kov především do zahraničí. Mezi její koníčky patří především procházky do přírody, která ji uklidňuje a dokáže v ní najít potřebnou sílu, kterou někdy každý člověk potřebuje dobít (*oblast č. 1*).

2. Oblast – Rodinné vztahy

- a. Jaké vztahy máte s Vaší rodinou (matka, otec, sourozenci)? **„Rodiče bohužel již nežijí, se sestrou se cca tři roky nestýkám, s bratrem ano. S manželovými rodiči žijeme v domě, tudíž se stýkáme denně.“**

Jak zde uvádí respondentka, můžeme si povšimnout silných rodinných vztahů, které má převážně s rodiči nového manžela, vzhledem k tomu, že její rodiče již nežijí a stýká se pouze se svým bratrem. Rodina jako instituce vytváří oporu v mnoha ohledech našich životů i přesto, že tuto funkci může zastávat kupříkladu rodina partnera nebo manžela. Důležité je zmínit, že s momentální manželovou rodinou se stýká respondentka denně, proto s nimi má velmi kladný a vroucí vztah.

- b. Stýkáte se s rodinou pravidelně např. 1x za měsíc? **„Spíše nepravidelně, ale stýkáme. S manželovými rodiči denně.“**
 - i. Ano

1. Jak často se stýkáte? *„S bratrem a jeho ženou cca 1x za měsíc, s manželovými rodiči denně.“*
 2. Jak si představujete Vaše setkání? *„V příjemném prostředí, ale hlavně abychom byli spolu, na tom záleží ze všeho nejvíce.“*
 3. Vyhovuje Vám četnost setkání? *„S bratrem bych se ráda vídala častěji, bohužel to není možné a nerada bych to rozebírala.“*
- c. Podporovala Vás rodina ve Vašich cílech (v minulosti)? *„Vždy, nepamatuji si chvíli, kdy by mě vyložené nepodporovala.“*
 - d. Podporuje Vás rodina v současné situaci ve Vašich cílech? *„Ano, převážně můj manžel – dodává mi to potřebnou sílu v dalších úspěších.“*

3. Oblast – Prožité domácí násilí

- a. Kdy jste začala pozorovat odlišné chování partnera? *„De facto krátce po začátku vztahu – manipulace, snaha o izolaci od přátel a rodiny ze strany partnera, ale nechtěla jsem tomu věnovat pozornost.“*

Ve velkém množství případů jsou oběti domácího násilí izolovány od rodiny a přátel právě z důvodu, aby se o probíhajícím domácím násilí nikdo nedozvěděl, především tedy rodina a blízcí přátelé dané osoby. Zde proto vzniká u oběti pocit, že se s problémem nemá komu svěřit a je na celou situaci sama.

- b. Jaká byla podle vás příčina vzniku domácího násilí? *„Právě to, že jsem tomu NECHTĚLA věnovat pozornost a nechala jsem se zmanipulovat do role neschopné chudinky, která neumí sama myslet, nedokázala jsem se sama sebe zastat a dostatečně projevit svůj názor a své potřeby.“*
- c. Jak Vás váš partner týral? *„Fyzicky i psychicky, ale hlavně dlouhodobě to bylo to nejhorší.“*
- d. Jak dlouho trvalo domácí násilí a kdy jste poprvé vyhledala pomoc? *„Odbornou pomoc nikdy, co se tedy týče intervenčních center nebo krizových center.“*
- e. Na jaký popud jste se rozhodla vyhledat pomoc? *„K odchodu od bývalého manžela mi pomohla kamarádka, když situaci de facto “vyřešila“ za mě, protože*

řekla, že takhle to dál nejde, nebude se na mě v tomto stavu dívat a že večer mám přijít k ní domů a zůstat, jak dlouho bude třeba.“

- f. Vyhledala jste také možnost se obrátit na krizové nebo intervenční centrum? *„Ne, ale vím o nich.“*
- g. Věděla Vaše úzká rodina (rodiče, sourozenci) o domácím násilí? *„Ne od začátku, dozvěděli se vše postupně, dovolím si proto odpovědět ano i ne.“*

i. Ano

1. Byli Vám nápomocní s řešením této situace a jak? *„Poslouchali. To bylo v určité fázi velmi důležité – hlavně když se to dozvěděli.“*
2. Připadala Vám podpora ze strany rodiny dostatečná? *„Naprosto.“*
3. Poskytla Vám rodina po odchodu od agresora rodinné zázemí a finanční podporu? *„Nebylo třeba, ale věděla jsem, že ta možnost existuje.“*

ii. Ne

1. Byla zde možnost se svěřit jiné blízké osobě? *„Ano, kamarádka tušila, co se děje.“*
2. S kým jste tuto celou situaci řešila? *„Jak jsem již sdělila, nejvíce dlouholetá kamarádka a zároveň i dlouholetý kamarád, budoucí druhý manžel.“*

V tomto případě rodina respondentky o probíhajícím násilí z počátku nevěděla, avšak ji byla oporou v době, kdy se o daném problému začala více dozvídat. K tomu se také váže její blízká kamarádka, která ji podala pomocnou ruku a pomohla jí od agresora odejít. Důležitou jistotou je také finanční, materiální podpora a poskytnutí zázemí, které jí rodina nabídla, avšak v době odchodu byla respondentka dostatečně finančně zajištěná a měla zajištěné i bydlení.

- h. Dokážete říct, jaké mělo domácí násilí na vás jako na osobu dopad (následky)? *„Nejhorší asi byly šrámy na duši, ani tak ne ty na těle. Bývalý manžel přesně věděl, co a kdy říci, aby mne zasáhl na nejcitlivějším místě – vždyť jsem se mu se*

*svými slabinami sama svěřovala. Fyzické útoky pak už byly jen logickým vyústěním toho, že jsem s sebou nechala vláčet a nebránila se. Zlé pro mě bylo i to, že jeho chování odkrylo i moje špatné stránky – pokud docházelo k násilí vzájemně, vždy jsem si říkala, že taková přece nejsem, že není normální, aby se lidé, kteří se mají rádi, takto napadali a fyzicky si ubližovali. Nesnášela jsem pak ty útrpné pohledy lidí, když jsem přišla do práce. **Po ukončení tohoto vztahu – respektive krátce před tím, než jsem od bývalého manžela odešla, jsem zkolabovala, nepostaral se o mě, nepomohl mi ani v této chvíli – to byl STOP moment. Uvědomila jsem si, že pro něho nemám hodnotu ani jako lidská bytost a pokud to nevyřeším, zabije mě.***“

Když se oběť rozhodla odejít od agresora a objevily se u ní zdravotní problémy, zde konkrétně situace, kdy doma respondentka zkolabovala, její bývalý partner nebyl ochotný ji pomoci nebo dokonce zavolat záchranou službu. V několika odborných knihách je popsáno, že v takovýchto případech, kdy oběť zažije jednu konkrétní událost, která pro ni má tak šokující význam, je schopna odejít nadobro od partnera. Právě toto byl spouštěcí faktor, který ji pomohl nadobro opustit partnera a již se k němu nevrátit.

- i. Jak jste se s násilím vyrovnala? *„Prostě jsem si vnitřně musela uvědomit, že moje volba partnera byla špatná, že ale ani přesto si nikdo nesmí dovolit se ke mně chovat takhle a že ani já se tak nechci chovat vůči někomu jinému. Že jsem jiná a mám svou cenu. Že chci žít jinak a pokud to nejde s ním, musí to být s někým jiným. Protože jinak nebudu žít vůbec. Po tomhle uvědomění byl odchod jedinou možnou variantou a byl vcelku jednoduchý. Je pravda, že velmi mi pomohlo právě to, že velmi brzy jsem našla partnera a otěhotněla.“*

4. **Oblast – Poznatky nebo dodatky, které nebyly zmíněné v otázkách „Pokud bych to mohla vzít popořadě, určitě vidím prapůvod problémů s pozdějším násilím v rodině – moje maminka vždy komentovala fakt, že nejsem štíhlá (a nikdy nebudu), snažila se mě v tomto směru změnit a “negativně motivovat“ (Nežer, nikdo tě nebude chtít). A postupem času jsem jí to uvěřila, i když navenek jsem se snažila být nad věcí.“**

Rodina jako taková se velmi často snaží své členy, především tedy rodiče děti pozitivně motivovat k tomu, co je baví. Samozřejmě v rodinách vznikají konflikty, ačkoliv není zrovna běžné motivovat nebo přetvářet své děti i to se může stát. Dokonce zde

můžeme vidět, že právě negativní chování respondentčiny matky ovlivnilo především její sebevnímání a sebevědomí do budoucího života. To se projevilo i dle jejich slov právě ve vztahu s agresorem, kde byla více submisivní a bez sebevědomí.

*„Když se pak zjevil někdo (navíc celkem pohledný), kdo o mě, tlustou, ošklivou tuctovku, projevil zájem, roztékala jsem se blahem a neposlouchala absolutně varovné hlasy, že jeho chování není v pořádku. Prostě jsem ho omlouvala. A to i přesto, že mám psychologické vzdělání a objektivně jsem věděla, že ten vztah je patologický, špatný a že mě doslova jednoho dne zabije. Přesto jsem ze začátku setrvala proto, že „Už mě nikdo jiný nebude chtít“, později jsem si ho dokonce vzala s tím, že „Nemůžu z toho vztahu couvnout, protože já jsem si ho vybrala a přece neuznám, že jsem si vybrala špatně!“ V té době už mě opustila většina přátel, protože situaci viděli v reálných barvách, zůstala jsem sama, pouze s ním a plně v jeho moci. **Postavila jsem se proti vlastní rodině, respektive proti mámě, která samozřejmě věděla, že situace mezi námi není růžová, ale nechtěla se v tom pitvat ve chvílích, kdy nám byl on za zády. Vždy mě vyslechla, když jsem měla trápení, ale tenkrát poprvé neměla potřebu nic řešit za mě.**“*

Oběť domácího násilí, jak bylo již zmíněno výše, je zpravidla izolovaná od rodiny, popřípadě ji agresor sám navádí k tomu, aby se ke své rodině stavěla více v negativním smyslu. I když rodina může tušit, co se v daném vztahu děje a snaží se o tom s obětí mluvit, i tak může docházet k tomu, že to, co jí rodina nebo blízcí přátelé říkají, neposlouchá nebo si to nepřipouští. Jak si můžeme všimnout, u respondentky se objevilo spíše to, že její matka k celkové problematice zaujala spíše postoj naslouchače a pozorovatele. Vždy si dceru vyslechla – co se děje, jak se cítí apod., ale nikdy tuto situaci neřešila více otevřeně nebo dokonce za dceru.

*„Nakonec to opravdu vyřešila kamarádka, která za mnou přišla do práce a řekla, že mě večer čeká, že takhle nemůžu fungovat dál. **Odstěhovala jsem si věci, tehdy mi maminka volala, že je tu pro mě a pokud budu cokoli potřebovat, pomůže mi, se vším. Ta jistota byla k nezaplacení. Po 5 letech jsem najednou nebyla sama proti všem, ale zase zpátky u nich.**“*

V situaci, kdy se rozhodla odejít od agresora a uchýlila se na čas ke kamarádce, pro ni rodina byla velkou oporou. Největší část podpory dostávala právě od matky, která ji

nabídla zázemí a jakékoliv potřeby, které by mohla potřebovat do budoucna a neměla by je zajištěné. Velkou roli proto hrála právě psychická podpora a porozumění.

„Další peklo následovalo během rozvodu a majetkového vyrovnání, ale to už jsem se bývalého manžela absolutně nebála – měla jsem velikou oporu v mamince, bratrovi, příteli a jeho rodině, přátelích a hlavně – byla jsem těhotná, takže jsem bojovala i o klid dcery.“

V případech, kdy je oběť a agresor v manželském vztahu, ve kterém již nechtějí setrvávat, prochází si oba rozvodovým řízením, kde se celá tato problematika může znovu prozkoumávat. Proto je velmi důležité, aby při těchto formálních jednáních jako je u respondentky soud, byla přítomna i rodina, která ji může dodat odvalu k tomu, aby promluvila o proběhlém dlouhodobém domácím násilí. Tím, že se respondentka rozhodla odejít od agresora, ji celá rodina podporovala a dodávala sílu. V tomto případě můžeme také vidět, že v době jednání byla klientka těhotná se současným manželem, proto tím musela také bojovat za klid sebe a jejího dítěte.

Z proběhlého rozhovoru je tedy jasné, že rodina respondentky byla během probíhajícího násilí i při rozhodnutí odchodu od partnera její velkou oporou. Během této doby na ni agresor uplatnil jak fyzické, tak psychické násilí, které vyústilo ve zdravotní problémy. I to byl jeden z důvodů, proč odešla. Jak uvedla, nejvíce pro ni znamenalo to, že ji rodina za každé okolnosti vyslechla i v době probíhajícího domácího násilí a po této zkušenosti jí poskytla útočiště i finanční podporu, která nakonec ze strany rodiny nebyla nutná. Zároveň otevřela velmi frekventované téma, a to společnost a domácí násilí. Respondentka uvedla, že se na ni lidé dívali utrápeně, stejně tak jak její přátelé, které díky agresorovi odháněla, avšak našla oporu v nejbližších lidech svého okolí – kamarádka a její budoucí manžel.

Respondentka č. 2

S respondentkou č. 2 probíhal rozhovor u ní doma, toto prostředí si sama zvolila vzhledem k tomu, že s v něm cítí bezpečně a zároveň v době poskytování rozhovoru byla nemocná. Během rozhovoru měla respondentka možnost skončit, což neuskutečnila a zodpověděla veškeré otázky.

Respondentce č. 2 je 21 let a v současnosti je studentkou vysoké školy, avšak ke studiu si brigádně přivydělává v kavárně. Její nejvyšší dosažené vzdělání je středoškolské

s maturitou. Její rodinný stav je svobodná, avšak má přítele. Mezi její koníčky patří hra na hudební nástroje, poslech hudby, které ji bavily v jak v minulosti, tak v současnosti. Mezi její záliby také patří především domácí mazlíčci, které má velmi ráda (*oblast č. 1*).

2. Oblast – Rodinné vztahy

- a. Jaké vztahy máte s Vaší rodinou? (matka, otec, sourozenci) *„Nejvíce rozvinuté vztahy mám s rodinou mé matky. Samozřejmě mladší bratři (dvojčata), sice bych je občas “zabila“, ale poslední dobou si rozumíme více než kdy dříve, i když je to asi klasický sourozenecký vztah. S mamkou jsme skoro jak nejlepší kamarádky, bavíme se spolu o všem a vždycky jsme se navzájem podporovaly a držely spolu. Co se otce týče, po jeho odchodu se nevidáme, utnul s námi veškerý kontakt, a tak, jak se rozvedli naši rodiče, tak se on rozvedl i s “děťma“. Většinou když jdu po ulici naproti němu, přejde jednoduše na druhou stranu a dělá, že mě nevidí. Babička z mamčiny strany nás prakticky vychovala, i když má na všechno hodně zastaralý názor – např. “co tomu řeknou lidi.“ apod. Ale i přesto vytváří jedinečné domácí prostředí a bez ní bychom asi nic nezvládli.“*

Nejvíce rozvinuté vztahy má respondentka se svojí matkou, se kterou si prošla celým domácím násilím od jejího otce. V těchto případech se děti (respondentka a její bratři) více navázaly na svoji matku a její rodinu než na otce samotného. V některých případech, kdy v rodině dojde k rozvodu, mohou jednotlivé vztahy dojít do takového fáze, kdy se vztahy s druhým z rodičů přetrhají, jak zmiňuje respondentka. Ta uvádí, že otec se svými dětmi utnul veškerý kontakt v okamžiku rozvodu.

- b. Stýkáte se s rodinou pravidelně např. 1x za měsíc? *„Převážně s rodinou z matčiny strany a většinou je to alespoň 1x za měsíc. S rodinou z otcovy strany se nestýkáme vůbec – nemáme dobré vztahy.“*

i. Ano

1. Jak často se stýkáte? *„Většinou při narozeninách nebo rodinných oslavách, bohužel se momentálně v poslední dobou stává, že se setkáváme i na pohřbech.“*

2. Jak si představujete Vaše setkání? *„V okruhu lidí, co mám ráda na ničem jiném nezáleží.“*
3. Vyhovuje Vám četnost setkání? *„Ne, přála bych si některé osoby vidět častěji, bohužel to nejde, hlavně kvůli různým místům bydliště. Jde především o to, že polovina členů bydlí na druhé straně republiky.“*

ii. Ne

1. Proč se nestýkáte? *„Nikdy jsme se často nestýkali – otcova matka (babička) se k nám nikdy nechovala přívětivě, jako dětem nám nedávala žádné dárky, a to ani k narozeninám nebo na Vánoce. Chovala se k nám všem velmi odtažitě, v porovnání s babičkou z mamčiny strany, od které jsme byli zvyklí na neustále nabízení nám něčeho ať to bylo jídlo (Nechceš si přidat polévku? Nedáš si oplateček? Nechceš banán?). Hlavně pro všechna vnoučata – je nás opravdu moc, má stejný metr na každého, například k narozeninám každý dostane peníze, když si pro ně ten dotyčný nemůže přijet na narozeniny, tak mu je dá až přijede. V tom je rozdíl s babičkou z otcovy strany, ta taková nebyla. Nikdy nám ani nenapsala SMS k narozeninám. Nemá stejný metr na každého, má oblíbeného vnuka, který s ní teď i bydlí a všichni ostatní jsme byli jen “vyžírky“. **Neměla ráda ani mamku a dávala to hodně najevo, například, že všechno dělala pořád špatně, nic neuměla a podobně.** Dalším důvodem je i to, že další členy otcovy rodiny ani neznám. Oni se k nám ani nijak nehlásili, když jsme se s někým viděli, dali nám jasně najevo, že o nás nemají žádný zájem.“*
2. Vyhovuje Vám četnost setkání? *„V tomto případě ano, nepotřebuji ve svém životě potkávat a setkávat se s negativními lidmi.“*

V oblasti, která je věnována rodině, je jasně vidět rozdílný přístup ke svým vnoučatům (respondentce a jejím bratrům), který má rodina matky a rodina otce. Tohoto chování si

všímají nejvíce děti, které se svými prarodiči tráví nejvíce času. Respondentka také sdělila, že rozdílný přístup zaznamenala nejen v chování vůči sobě a bratrům, ale i vůči matce. Toto stanovisko dávala najevo matka otce i před dětmi a ve společnosti. Můžeme považovat za důležité i stanovisko, kdy sama respondentka sdělila, že by se ráda více stýkala s rodinou své matky, avšak opačný názor zastává v případě setkávání s rodinou otce.

- c. Podporovala Vás rodina ve Vašich cílech (v minulosti)? *„Hlavně mamka a babička – otec o to nejevil zájem nikdy, když už jsem se mu s něčím svěřila tak na většinu věcí byla odpověď ve stylu, a to teď budu citovat, protože si tuto situaci pamatuji přesně: „Nová kytara? Na hovno, k čemu ti to bude? Stejně neumíš hrát a ani ti to nikdy nepůjde! Ta stará ti na to tvoje skřehotání bohatě stačí, myslíš že jako kradu? Myslíš, že ty peníze seru?“. Když jsem na to tehdy odpověděla, že si na ni klidně nějak vydělám, protože kapesné jsme nedostávali nikdy, tak jsem slušně navrhla, že za různé domácí práce by mohla být symbolická odměna například umytí nádobí – 3 Kč. Jenže to byla chyba hned poté na mě spustil: „Co byste jako ještě chtěli?! Už tak mě stojíte tolik peněz, a ještě abych cpal další peníze do fakanů?“. Než jsem se stihla rozkoukat, následovala na to facka. Tehdy mi to ublížilo, protože jen tak mimochodem si myslím, že na kytaru jsem fakt dobrá, učitel se nade mnou vždycky ustrnul a půjčoval mi na zkouškách jeho, když viděl tu mou chudinku a pak i toho monokla co jsem po facce měla.“*
- d. Podporuje Vás rodina v současné situaci ve Vašich cílech? *„Ano, podporujeme se hodně navzájem.“*

3. Oblast – Prožití domácí násilí

- a. Kdy jste začala pozorovat odlišné chování partnera/blízkého člověka? *„Ono to vlastně od začátku bylo stejné, teda, aspoň pro mě. **Psychický nátlak ze strany otce jsem zažívala od malička, bála jsem se chodit domů ze školy, raději jsem měla každý den v týdnu nějaký kroužek, i když to byl třeba takový, co mě zrovna nebavil. Šlo mi jen o to, abych nemusela být doma. A jelikož jsem drzá, tak jsem často schytala i pěkný výprask. Dle mého názoru je “jedna výchovná“, když je potomek k nezvládnutí v pořádku, ale aby někdo mlátil dítě do krve, to už je i na mě moc. A jen kvůli tomu, že jsem si například dovolila souhlasit s mamkou. Příkladem může jít třeba to, že otec hned z práce šel do***

hospody, pak teprve domů. Mamka mu trochu našťavaně řekla, že se ani nezajímá o děcka, barák nám v podstatě padá na hlavu a já jsem se mamky zastala a už byl oheň na střeše. Konkrétně takové to vyhrocené fyzické násilí, co se třeba konkrétně mě týče, se rozjelo, když mi bylo asi 13 a začala jsem experimentovat s make-upem jako všechny holky v mém věku. „Vypadáš jako kurva, chceš důvod k tomu, aby ses musela malovat?“ A na to mi přistála rána do obličeje. Mám za to, že asi po vzoru jeho matky měl jedno “oblíbené“ dítě. My ostatní jsme asi nebyli jeho, netuším, proč tomu tak bylo. Každopádně když jednomu dítěti koupí kompletní výbavu na rybaření a jeho dvojče se ozve a namítne, proč jeho bratr dostal komplet rybářskou výbavu a on nemůže dostat ani novou florbalku, když ta jeho už je stará, a hlavně mu je malá, tak za to dostane nařezáno, co si z toho pak může do života odnést? Tehdy bylo bratrům asi tak 8-9 let.“

V případech, kdy domácí násilí zažívá nebo mu dokonce přihlíží dítě, je velmi časté. Faktem zůstává, že děti se tomuto typu konfliktů vyhýbají nebo budou snažit vyhýbat. Jedním z řešení můžou být kroužky ve školách, které jsou nabízeny a které také využila respondentka, ze strachu chodit domů. Tímto se mohou děti snažit předcházet nejen slovním urážkám ale i fyzickým trestům, které mohou dostávat i za banální věci. Takový příklad uvedla sama respondentka, když řekla, že ji otec fyzicky napadl potom, co souhlasila s matkou.

- b. Jaká byla podle vás příčina vzniku domácího násilí? **„Řekla bych, že chorobná žárlivost na vlastní děti, sobeckost a neschopnosti si přiznat vlastní chybu, a hlavně přehnané upozorňování na chyby druhých. Pravděpodobně je to tím, že to tak zřejmě viděl fungovat u nich doma, když byl malý. Než jsem se narodila (jsem z dětí nejstarší), tak všechny návštěvy chodily za Klárou a Romanem (vymyšlená jména pro osoby, o kterých se bavíme, Romanem je rozuměno můj otec), všichni se smáli jeho vtipům – tehdy to pro mě byly opravdu vtipné, ale opakovaný vtip už není vtipem, a už ani tak vtipné nebyly. A hlavně byl středem zájmu všech osob. Pak jsem přišla na svět já. A už nikdo nejezdil za Romanem, ale jezdili za Jiřinkou (fiktivní jméno). Všichni fotili a natáčeli Klárku s Jiřinkou a nikoho už nezajímal nebohý Roman. A tak svou žárlivost začal řešit alkoholem a násilím. Mamka tehdy měla bláhový nápad – když si pořídí další dítě, třeba bude klid. To ještě netušila nejen, že**

těhotenství bude komplikované (během těhotenství se fyzického násilí na mé mamce nedopouštěl), ale že to bude ještě mnohem, mnohem horší.“

Příčina vzniku násilného chování může být různorodá, samozřejmě se často můžeme setkávat s tím, že tento vzorec chování vidí jako malé dítě ve své rodině a následně si ho zafixuje jako společensky přijatelné, čímž si ho přebírá do budoucího života. Ačkoliv jedním z aspektů může být i žárlivost na druhou osobu. Pokud dané dítě bylo vychováváno jako jedináček a veškerá pozornost byla věnována celý život jemu, fakt, že již veškerou pozornost nedostává a nedokáže si ji na sebe více strhnout, může být spouštěčem nebo dokonce příčinou.

- c. Jak Vás váš partner/blízká osoba týral/a? *„Rádoby jeho “srandičkami“.* *Nepochopil, že není vtipné, když 90kg chlap chytne 20kg dítě zezadu za krk a zmáčkne tak, až dítěti vyhrknou slzy s větou: „Ježiš nehraj, to tě přece nemůže bolet!“.* *Větami typu „Všechno je zbytečné.“, „K čemu ti bude sada pastelek s 24barvama, když ti stačí 4 základní barvy.“, „Však děti chtěly jet na dovolenou tak jsem si kvůli NIM půjčoval 30 000.“ - přičemž to byl on, kdo si chtěl jet zalyžovat, já ani bratři jsme ani neměli lyže, následně nám vyčítal, že vlastně za to, že se zadlužil, můžeme my.* *„Ty jako nevíš, jaké i se píše ve slově vidět? To snad musí vědět každý!“ (Já, v první třídě, co jsou vyjmenovaná slova jsem ještě ani netušila) a na to následoval průplesk.* *„Jak můžeš mít z matematiky za 3? Malá násobilka?! Jak to jako nemůžeš chápat?!“ A rána pěstí, v lepším případě liskanec, nebo období, kdykoliv jsme byli nemocní - "nesimuluj" - on se vlastně dá simulovat zápal plic.* *Když jsem byla po operaci uší, měla jsem obvázanou hlavu, tak mu přišlo, že jsem byla skvělý terč na jeho napřáhnutou ruku a připadalo mu to hrozně vtipné. No smál se tomu jen on, když jsem s brekem došla za mamkou tak dostala i ona, takže jsem to dlouho držela v tajnosti. Největší trauma z dětství mám ale z toho, kdy hnusně nedával mamce a strkal do ní, až spadla na zem a měla modřiny. Kdy mě zmlátil tak, že mi tekla ze rtu krev jen kvůli tomu, že jsem na něho zakřičela, ať mamku nechá a žďuchla do něj. Taky na mě několikrát mířil nabitou vzduchovkou. Neustále mi připomínal to, že jsem úplně blbá (maturitu jsem měla na výbornou, takže tak úplně blbá asi nejsem), jak nikdy nic nedokážu a jak jsme všichni úplně vypatlaní. Jednu větu si pamatuji přesně: „Já jsem se jako děčko dobře neměl, tak pro by se moje děčka měli mít líp než já?“.*

- d. Jak dlouho trvalo domácí násilí a kdy jste poprvé vyhledala pomoc? *„Co si pamatuju až do mých 19 let těsně před maturitou, kdy už to mamka nevydržela a požádala o rozvod po dost ošklivém incidentu. Hned za domem máme malé políčko, kde je mimo jiné i třešeň. Šly jsme s mamkou sbírat třešně, a pak (abychom nemusely být v jeho blízkosti) jsme ještě seděly na lavičce a povídaly si. On přišel jako blesk z čistého nebe a začal na nás (hlavně na mamku) křičet stylem: „Co se tu zase kurvíš?! Nemáš nic lepšího na práci? Obě dvě tady sedíte a čekáte, jak kurva na kšeft, až se tu někdo ukáže.“ A já už to nevydržela, i když jsem moc dobře věděla, jak to dopadne, a taky jsem spustila, ať si uvědomí, co dělá, jestli mu nevadí, že to slyší celá ulice, jaký příklad dává synům a že v něčem vyrůstal on neznamená, že jeho děti to budou mít ještě horší. **Odešel pro takovou velkou plastovou nádobu, do které nám tekla dešťová voda na kytky, a polil mě a mamku, ať se prý vzbudíme. Začal mamku tou kádí mlátit. To už se ve mně vřela všechna krev, nevím, kde jsem vzala tu sílu, ale v ten moment se ve mně něco zlomilo a já jsem mu jednu vrazila. Já jsem sice skončila víc zmlácená než kdy dřív, ale ve výsledku to asi stalo za to. Já se aktivně snažila vyhledat pomoc už dříve, hlavně na internetu, jen mamka se nemohla stále odhodlat k tomu něco udělat. Říkala si, že to bude dobrý, s otázkou: „Jak bychom to zvládli bez jedné výplaty“ a do toho babička a její „Nějak to zkus vydržet, co by tomu řekli lidi, kdyby ses dala rozvést.“***

Většina obětí odejde právě na popud svých dětí a událostí, které překročí jejich hranici únosnosti. Zde byla respondentka tou osobou, která vybídla svoji matku k odchodu od otce a jejího manžela. Před tímto incidentem si ani matka sama nechtěla připustit, že by od agresora odešla, především z finančních důvodů. Tuto myšlenku také podporovala babička respondentky, která ji vztahovala především na okolí, ve kterém žili.

- e. Na jaký popud jste se rozhodla vyhledat pomoc? *„Když jsem se při myšlence, že přijdu domů a uvidím ho tam, začala celá třepat a zvracet, nechtěla jsem chodit domů.“*
- f. Vyhledala jste také možnost se obrátit na krizové nebo intervenční centrum?
„Ne.“

g. Věděla Vaše úzká rodina (rodiče, sourozenci) o domácím násilí? **„Ano, věděla o tom především babička.“**

i. Ano

1. Byli Vám nápomocni s řešením této situace a jak? **„Spíše jsme se to společně snažili nějak přetrpět než to řešit.“**
2. Připadala Vám podpora ze strany rodiny dostatečná? **„Ze strany mamky ano, z otcovy strany, jak jsem už zmiňovala, nebyl žádný zájem.“**
3. Poskytla Vám rodina po odchodu od agresora rodinné zázemí a finanční podporu? **„Ano, bydlíme u babičky a nebýt jejího důchodu, tak zřejmě skončíme všichni na ulici.“**

O celé situaci, která se odehrávala v domácnosti vnučky věděla babička – konkrétně babička respondentky z matčiny strany. Nicméně jak bylo zmíněno výše, celou situaci nikterak neřešila, hlavně co se týče rozvodu – nechtěla, aby se to řešilo v místě bydliště, proto se celou situaci snažili společně přejít a neřešit ji až do daného incidentu. Podporu respondentka zažila převážně ze strany rodiny matky (své babičky a dědečka), nikoliv rodiny otce, jelikož o ně nejevila jako vnučata jakýkoliv zájem. Zároveň velkou podporu měla v možnosti bydlení, kde momentálně stále bydlí.

h. Dokážete říct, jaké mělo domácí násilí na vás jako na osobu dopad (následky)? **„Odnosla jsem si pár jizev. Ať už na duši, tak doslova i na těle. O nepěkném dětství, špatných vzpomínkách a zlých snech ani nemluvě. V noci často nemůžu usnout, někdy neusnu vůbec, i když jsem po celém dni vyčerpaná. Trpím na deprese. Často se mi zdají sny z minulosti, říkám si, co jsem mohla udělat jinak. Na druhou stranu mě tato zkušenost jistým způsobem zocelila.“**

i. Jak jste se s násilím vyrovnala? **„Před pár lety jsem byla jako hromádka neštěstí, myslela jsem si, že nejsem dost dobrá, že nic neumím, nezvládnou – jak mi bylo pořád dokola předkládáno. Bála jsem se promluvit před třídou plnou spolužáků, bylo mi neustále špatně od žaludku. V okamžiku, zmiňovaném předtím, se ve mě něco zlomilo – řekla jsem si, že musím být silnější než“**

mamka, že ji i své sourozence musím před ním ochránit, postavila jsem se mu. Naučila jsem se brát věci tak, jak jsou, upřímně, čelit jim za každých okolností, trochu si věřit a "neposrat se z toho". Nenavštěvovala jsem žádného psychologa, což je možná chyba, ale já se za to tak strašně styděla, a měla pocit že za to všechno mužů nějak já, že jsem neměla sílu se k nějakému objednat. Ale ta úleva, když si otec sbalil kufry a odešel, byla lepší, než co jsem kdy zažila. Ted' už se nebojím vůbec ničeho, po tom, co jsem zažila, mě už nemůže vůbec nic vyvést z míry. Sice mě občas nějaká ta depka dožene, někdy trvá dlouho, než zase odejde, ale lepší mít pár dní depku než žít s tyranem. Moje dětství mi více vzalo, než dalo, ale snažím se i z této negativní zkušenosti čerpat co možná nejvíc.

Dítě, které zažije takto traumatizující zážitky již v dětství, je ochuzeno o každodenní radosti, které dětství může přinášet. S tím je také spojena potřeba rychleji vyspět proto, že dítě chce být větší oporou a pomocí svému rodiči, kterého se snaží zároveň chránit před rodičem druhým. Pokud jsou v rodině i sourozenci (v tomto případě bratři respondentky), snaží se chránit především je proto, aby měli lepší dětství, než měla respondentka sama – bez jakýchkoliv rozdílů.

4. Oblast – Poznatky nebo dodatky, které nebyly zmíněné v otázkách

***„Momentálně má mamka nového přítele, který (pochopitelně) není úplně dokonalý, ale každý den, když přijde domů, dá jí pusu, pochválí, jak jí to sluší, dělá pro ni první poslední – to ona nikdy nepoznala. Aspoň konečně ví, jaké to je být milovaná, jaké to je, když je na prvním místě ona, snad si konečně trochu užívá života, a já jsem za to neuvěřitelně ráda. Já studuji na své vysněné škole, bydlím s přítelem, který všechno, co popisuju prožil se mnou. Mnohokrát byl i svědkem popisovaných událostí a **strašně moc mi i mojí mamce pomohl**. Plánujeme svatbu a asi jsem konečně šťastná. Bratři konečně vidí (díky novému příteli mamky – svoje děti má už dospělé a samostatné), jak se má chovat otec k dětem, že výhrůžky a násilí nejsou nikdy v pořádku, a že všechno se dá řešit s klidem. Otec, kromě posílání alimentů, s námi neudrhuje kontakt žádný. Nenapiše ani SMS k narozeninám.**“*

K závěru respondentka sama uvedla, že si její matka našla nového přítele, se kterým poznala život takový, jaký v době trvání vztahu s agresorem nezažila. Například to, že ji

dokáže její nový přítel pochválit. Respondentka naopak studuje školu, kterou si sama vybrala, zároveň ji ve všem velmi pomáhá jak rodina, tak její současný partner.

Můžeme si všimnout, že celková podpora matčiny rodiny nastala až ve chvíli, kdy tento incident začala řešit sama respondentka a její matka na tuto věc byla připravena. Následně na to jim vypomáhala především rodina matky, která jim poskytla bydlení i finanční podporu v těžkých chvílích, kterou využívají dodnes. Na druhou stranu právě rodina otce se v celkovém vztahu s vnoučaty a snachou nikterak neangažovala a nadále s nimi neudržovala žádný kontakt.

Respondentka č. 3

Rozhovor proběhl u respondentky doma, vzhledem k tomu, že nechtěla být v přítomnosti jiných lidí, jelikož se jí o prožitém domácím násilí mluví stále velmi těžce. Rozhovor byl rozdělený do delšího časového úseku, vzhledem k tomu, že respondentka využila větší časové pauzy. Během rozhovoru měla také možnost skončit, což neuskutečnila a zodpověděla veškeré otázky.

Respondentce č. 3 je 48 let a momentálně je rozvedená. Její nejvyšší dosažené vzdělání je střední škola s maturitou, která měla specializaci v oboru ARIP – tedy zdravotní sestra pro intenzivní péči. Danému oboru se stále věnuje a momentálně pracuje jako zdravotní sestra u lůžka na hemato-onkologické klinice FNOL. Před rozvodem a během jejího manželství neměla žádné koníčky, nicméně nyní ráda chodí do kina, divadla nebo jen tak posedět s přáteli (*oblast č. 1*).

Hned na začátku našeho rozhovoru mi respondentka zmínila fakt, že během celkového manželství a před rozvodem neměla žádné koníčky. Většina agresorů neomezuje oběť pouze ve styku s přáteli a rodinou, ale i ve vykovávání jejich běžných úkonů, kdy může jít například o chození na nákup, do práce nebo k provozování jakýchkoliv koníčků. V tomto případě je jasně vidět, že agresor oběť ovlivnil do takové míry, kdy žádné koníčky nevyhledávala.

2. Oblast – Rodinné vztahy

- a. Jaké vztahy máte s Vaší rodinou? (matka, otec, sourozenci) *„Po rozvodu s mým bývalým manželem perfektní s celou rodinou. Maminka má přítele, je to úžasný člověk. S otcem žádný vztah nemám, zemřel dříve, než jsem se*

narodila. Ačkoliv během doby, kdy jsme žila s ex, jsme se s rodinou stýkali ale ne nijak často, díky tomu vznikaly i hádky, ale i tak jsem se s maminkou a sestrou vídala.“

Zajímavé zde je, jak se rodinné vztahy během celkového manželského vztahu (tedy od jeho začátku až po jeho skončení) měnil. V době, kdy respondentka ještě žila s agresorem, se s rodinou stýkala, avšak nebylo to tak často, jak by si ona sama přála. Vzhledem k tomu, že se tyto schůzky nelíbily jejímu bývalému manželovi, stýkali se méně. Po rozvodu má respondentka s rodinou skvělý vztah, dokonce, jak sama sdělila, až perfektní. Celková proměna vztahu po proběhlém domácím násilí je velmi pomalá, ale efektivní a většina vztahů, které měla oběť již předtím, se plně obnoví.

b. Stýkáte se s rodinou pravidelně např. 1x za měsíc?

i. Ano

1. Jak často se stýkáte? *„Osobně se stýkáme nejméně 1x týdně, nicméně telefonický kontakt udržujeme obden.“*
2. Vyhovuje Vám četnost setkání? *„Ano, užívám si to.“*

ii. Ne

1. Proč se nestýkáte?
2. Vyhovuje Vám četnost setkání?

c. Podporovala Vás rodina ve Vašich cílech (v minulosti)? ***„Po mém rozhodnutí se rozvést jsem měla podporu od své rodiny obrovskou.“***

Nemusí jít vždy o manželství, kde se vyskytuje domácí násilí, ale jsou situace, kdy se jeden z partnerů rozhodne pro rozvod z čistě osobních důvodů. Avšak v těchto situacích je pro každého velmi důležitá podpora rodiny, která může ovlivnit to, jak se s celou situací dokáže člověk vypořádat. V případech domácího násilí je tato podpora důležitá o to víc, protože se oběť musí vyrovnat jak s psychickými, tak i fyzickými následky, které po tomto incidentu oběť nese.

d. Podporuje Vás rodina v současné situaci ve Vašich cílech? *„Myslím, že se podporujeme navzájem. Momentální cíl je žít šťastně a užívat si každý den, ale přímo konkrétní dlouhodobý cíl nemám.“*

3. Oblast – Prožité domácí násilí

a. Kdy jste začala pozorovat odlišné chování partnera? *„Od samého počátku, jen jsem si to nechtěla uvědomit a připustit. Začal být výbušný, agresivní, když nebylo po jeho. Začaly se dít žárlivé scény.“*

b. Jaká byla podle vás příčina vzniku domácího násilí? *„Myslím si, že celkovou příčinou domácího násilí byla asi povaha partnera – sobec. Možná také fakt, že jsem si to nechala všechno líbit.“*

c. Jak Vás váš partner týral? *„Fyzicky a psychicky. V opilosti jsem byla viník všeho, co se nepovedlo, cokoliv, co ho napadlo. Nadávky byly především ve smyslu, že jsem kurva (zdravotní sestra na směny).“*

d. Jak dlouho trvalo domácí násilí a kdy jste poprvé vyhledala pomoc? *„Trvalo zhruba 17 let, postupně se to všechno zvyšovalo, jak frekvence, tak i síla. Nahlas jsem promluvila právě až po 17 letech.“*

Jak je známo, domácí násilí dodržuje určitý cyklus, který se neustále opakuje a postupně se stupňuje. Přesně toto můžeme pozorovat i u respondentky. Během 17 let, kdy byla vystavována každodenně domácímu násilí, se tento cyklus několikrát opakoval a jeho intenzita se postupně stupňovala. Incidenty byly o to víc častější, když byl její bývalý partner opilý.

e. Na jaký popud jste se rozhodla vyhledat pomoc? *„Na popud staršího syna. Jeden den prostě řekl, odcházím k babičce a já si uvědomila, že setrvání ve vztahu dětem víc škodí, než prospívá a hned jsme odešli.“*

Většina obětí, které se rozhodnou odejít od partnera, si nakonec mohou uvědomit, jak škodlivý pro ně samotný vztah je, kdy sami pocítují, že ve vztahu nejsou šťastné a mají pocit, že je tento vztah dusí. Pokud jsou v domácnosti i děti, jako je to i v případě respondentky, mohou být děti ten impulz, který jim pomůže odejít od partnera pro dobro jak sebe, tak hlavně dětí.

f. Vyhledala jste také možnost se obrátit na krizové nebo intervenční centrum?
„*Ne.*“

g. Věděla Vaše úzká rodina (rodiče, sourozenci) o domácím násilí?

i. Ano

1. Byli Vám nápomocní s řešením této situace a jak? „*Mamka mi poskytla finanční pomoc a ubytování pro začátek. Hlavně ale psychickou podporu – už jsem na celou situaci nebyla sama.*“

2. Připadala Vám podpora ze strany rodiny dostatečná? „*Ano.*“

3. Poskytla Vám rodina po odchodu od agresora rodinné zázemí a finanční podporu? „*Ano.*“

Velkou výhodou pro respondentku byla možnost ubytování, kterou ji rodina poskytla. To, že bude v bezpečí u rodiny, může oběti dodat více odvahy k tomu situaci dále řešit. Samozřejmě může docházet ke kombinaci forem domácího násilí. V těchto případech může dojít i k omezení financí, které oběť dostává, tudíž když se rozhodne o odchod, je zde velká pravděpodobnost, že nebude mít žádné finance do začátku, v čemž respondentce pomohla právě rodina, jelikož na celou situaci nebyla sama.

ii. Ne

1. Byla zde možnost se svěřit jiné blízké osobě?

2. S kým jste tuto celou situaci řešila?

h. Dokážete říct, jaké mělo domácí násilí na vás jako na osobu dopad (následky)? „*Dlouho jsem nevěřila mužům, nebyla jsem schopná říct – mám tě ráda, dokážu ale pochopit ostatní ženy, co násilí zažily. Nicméně, nenávidím násilí, rozklepu se již při hádkách, i když jsou cizí, postupem času je to ale už lepší.*“

i. Jak jste se s násilím vyrovnala? „*V době života s agresorem jsem si postupem času myslela, že jsem viníkem já, připadala jsem si zbytečná, nepotřebná onuce, jen v práci jsem měla pocit, že něco umím, že mě někdo potřebuje. Ihned po odchodu jsem zjistila, že žít sama s dětmi je lehčí než s ex. Bylo mi*

dobře, lehce a hlavně spokojeně. První rok jsem dávala vše do pořádku – finance, bydlení, rozvod, také jsem začala chodit více do společnosti a trochu si užívala. Tak nějak šlo všechno samo. Ted' už mám partnera a umím znovu říct „mám tě ráda“.

Velmi častým příznakem syndromu týrané ženy je právě sebeobviňování. Většina agresorů dokáže oběť zmanipulovat tak, že se samotné považují za viníky celého násilí, které je vůči nim uplatňováno. Většina obětí si tudíž může přijít neschopná, poněvadž tento pocit v nich vyvolal agresor. Může je ale opustit v době, kdy jsou mimo domov a jednání samotného agresora. V tomto případě si respondentka připadala užitečná nejvíce v práci, kde se mohla starat o ostatní.

K tomuto se může vázat i změna v sebepojetí a sebevnímání oběti. Celkové násilí může změnit schopnost navazovat vztahy s dalšími lidmi a partnery. Zabudovaná nedůvěra se v oběti může postupně navalovat až oběť pohltní úplně, proto je velmi těžké navázat nový vztah a znovu být otevřená novým pocitům.

4. Oblast – Poznatky nebo dodatky, které nebyly zmíněné v otázkách

„Pokud jsem někdy přivolala pomoc policie, nikdy nepomohla. Když jsem agresora odvezla, tak byl do půl hodiny nazpátek. Když jsem šla podat oznámení, tak se divili proč, když jsem celá a neteče ze mě žádná krev. Proto jsem to už taky nikdy neudělala. Což je paradox, POZOR i to je velká chyba, protože při rozvodu zase chtěli protokoly o záznamech z policie o napadení atd. Já ale nic neměla, ale i tak jsem to zvládla.“

Celkový rozhovor byl pro respondentku č. 3 velmi emotivní. V celém rozhovoru bylo vidět, jak se celkový vztah s rodinou měnil od začátku vztahu, kdy celková situace s rodinou nebyla zrovna skvělá až do doby, kdy se respondentka sama rozhodla odejít od partnera na popud jejího staršího syna. Po jejím odchodu od manžela po přizemnost, kdy od proběhlého domácího násilí uplynulo něco okolo 10 let, má momentálně podporu rodiny stejnou jako při odchodu. Na konci rozhovoru byla zmíněna problematika celkového zaštitění pomoci osobám ohrožených domácím násilím. Sama respondentka zde uvedla, že policie ČR ji po nahlášení nikterak nepomohla, proto měla obavy tyto útoky nahlašovat znovu. Tyto protokoly se poté dokládají k soudu, avšak v případech, kdy oběť

nejde na policii a neprovede se o tom jakýkoliv záznam, není možné nic z tohoto použít u rozvodového stání.

Respondentka č. 4

S respondentkou č. 4 jsem vedla rozhovor v čajovně, toto místo si vybrala sama respondentka z důvodu, že se tam cítí příjemně a uklidňuje jí vůně čaje. Během rozhovoru měla respondentka možnost skončit, což neuskutečnila a zodpověděla veškeré otázky.

Respondentce č. 4 je 34 let a nyní je na rodičovské dovolené, před ní byla referentkou v jedné nejmenované společnosti. Je rozvedená, avšak momentálně má partnera. Vystudovala vysokou školu a mezi její největší záliby patří například četba, túry po horách nebo cestování (*oblast č. 1*).

2. Oblast – Rodinné vztahy

a. Jaké vztahy máte s Vaší rodinou? (matka, otec, sourozenci) „*S otcem mám vztah převážně vlažný. S mojí matkou mám vztah velmi vřelý. S mým bratrem mám vztah takový běžný, sourozenecký. Stýkáme se pravidelně jednou za 2-3 měsíce.*“

b. Stýkáte se s rodinou pravidelně např. 1x za měsíc?

i. Ano

1. Jak často se stýkáte? „*V době manželství jsem bydlela daleko, stýkali jsme se nárazově (např. několik dní v kuse, týden v kuse – a to párkrát do roka).*“

Vztahy mezi členy rodiny se mohou postupem času měnit. Určitě si musíme uvědomit, že každé dítě má k určitému rodiči blíže, ovšem neznamená to, že by ho měl méně rád. Vztahy mezi dětmi a rodiči jsou velmi často podmíněny pohlavím, většina dívek má tudíž blíže k matkám, naopak chlapci mají blíže k otcům. Důležité je zmínit, že rodina jako celek fungovala velmi dobře, s matkou měla vřelý vztah. Ačkoliv v době trvání manželství s agresorem respondentka neměla tolik prostoru proto, aby se se svojí rodinou mohla stýkat tak, jak sama chtěla. V momentální době se se stýkají více pravidelně.

2. Vyhovuje Vám četnost setkání? „*Ano.*“

ii. Ne

1. Proč se nestýkáte?

2. Vyhovuje Vám četnost setkání?

- c. Podporovala Vás rodina ve Vašich cílech (v minulosti)? *„Ano, při výběru školy nebo povolání, vždycky stáli zámnou.“*
- d. Podporuje Vás rodina v současné situaci ve Vašich cílech? *„Ano.“*

3. Oblast – Prožití domácí násilí

- a. Kdy jste začala pozorovat odlišné chování partnera? *„Nejdříve napadl mého bratra, tehdy jsem si myslela, že mě by nikdy nenapadl, a tak jsem s ním zůstala i po bratrově napadení. Poté začal fyzicky trestat syna, doufala jsem, že od těchto trestů ustoupí, ale neučinil tak. Až, když jeho chování vůči mně začala řešit policie a my začali řešit péči o děti po rozvodu, tak pochopil, že násilí není řešení, že by z toho mohl mít problémy – jinak by zůstal stejný).“*

Respondentka uvádí, že její bývalý manžel první napadl jejího bratra, což se snažila přejít, protože si myslela, že na ni by ruku nikdy nevztáhl. Tohle je jeden z prvních příznaků, kterých si může žena všimnout. První projev agrese nemusí být vždy určen oběti, může to být na osobu jí blízkou. Zde uplatnil agresor především sociální násilí, kde k nátlaku na respondentku využíval jiné osoby – jejího bratra a poté jejího syna.

- b. Jaká byla podle vás příčina vzniku domácího násilí? *„Manželova cholericnost, sám byl vychován i fyzickými tresty. Bývalý manžel byl vysokoškolský pedagog – proto by do něj nikdo neřekl, jak se může chovat v soukromí. Vystupuje totiž reprezentativně, klidně.“*

Typický profil agresora neexistuje, i když se můžeme odvíjet od vzorce nebo modelu chování, který se u daných agresorů projevuje. Jak zmiňoval Matoušek (2005) ve své knize, většina agresorů má dvě tváře, tudíž tu slušnou, kterou ukazuje veřejnosti a násilné sklony, které se projevují převážně v soukromí. V tomto případě byl agresorem vysokoškolský pedagog, do kterého by to společnost neřekla, důvodem může být fakt, že je to velmi uznávaná profese.

- c. Jak Vás váš partner týral? *„Manžel mi nejdříve ubližoval psychicky, vše vyvrcholilo, když mě napadl tak, že jsem měla podlitiny na těle a bil mě do hlavy. Navíc mě zadržoval v zamčeném bytě a vyhrožoval, že syna odveze a už jej neuvídím. Násilím mi také vzal mobilní telefon.“*

- d. Jak dlouho trvalo domácí násilí a kdy jste poprvé vyhledala pomoc? *„Přišlo to plíživě, nevím přesně jak dlouho, pár měsíců určitě; psychické ubližování se ovšem nedá dokázat.“*
- e. Na jaký popud jste se rozhodla vyhledat pomoc? *„Po onom napadení.“*
- f. Vyhledala jste také možnost se obrátit na krizové nebo intervenční centrum? *„Pár dní po napadení jsem volala na nějakou linku pro ženy trpící domácím násilím, název již nevím.“*

Vzhledem k rozrůstajícímu povědomí o celkové problematice domácího násilí a existenci několika typů služeb je v dnešní společnosti dobře, že se o těchto formách pomoci dozvídá i široká veřejnost. Jak respondentka uvedla, povědomí o lince pro ohrožené ženy měla a volala na ni – snažila se tedy situaci řešit s odborníky.

- g. Věděla Vaše úzká rodina (rodiče, sourozenci) o domácím násilí?
 - i. Ano
 - 1. Byli Vám nápomocni s řešením této situace a jak? *„Možnost bydlení, psychická podpora.“*
 - 2. Připadala Vám podpora ze strany rodiny dostatečná? *„Ano, nevím, co bych si počala bez rodiny, na kterou jsem se mohla obrátit.“*
 - 3. Poskytla Vám rodina po odchodu od agresora rodinné zázemí a finanční podporu? *„Ano, po odchodu od bývalého manžela jsem od něj nedostala 7 měsíců žádné peníze, a to ani výživné na naše dvě děti. Po sedmi měsících mi začal platit výživné na dvě děti – celkem 4500,-Kč měsíčně.“*

Mezi nejčastější formy pomoci, které může rodina nabídnout, je psychická podpora, to, že oběť ví, že na celou problematiku není sama. Zároveň je velmi časté, že jim poskytnou bydlení a finance po dobu nezbytně nutnou k tomu, aby se oběť dokázala postavit na vlastní nohy. Podpora tedy hraje velkou roli v tom, aby se oběť dokázala opět zařadit do normálního chodu života, na který byla zvyklá před násilím. Rodina respondentky poskytla své dceři finanční podporu po dobu 7 měsíců, kdy od svého bývalého manžela nedostala žádné alimenty na své dvě děti.

- ii. Ne

1. Byla zde možnost se svěřit jiné blízké osobě? *„Nerada rozebírám své problémy s cizími lidmi. Do odchodu od manžela jsem všude “hrála“, že máme spokojené manželství.“*

Oběť domácího násilí není schopna tyto rodinné záležitosti řešit s ostatními lidmi, drží všechny emoce uvnitř sebe. Nejčastěji se tak stává, že ve společnosti může pár vypadat velice idylický až bezproblémový, avšak násilí se projevuje především v soukromí a bez přítomnosti dalších lidí.

2. S kým jste tuto celou situaci řešila?

- h. Dokážete říct, jaké mělo domácí násilí na vás jako na osobu dopad (následky)?
„Tím, že bych do bývalého manžela sama nikdy neřekla, že se může chovat agresivně a promyšleně lhát, tak tím jsem poznala, že se nikomu nedá věřit.“
- i. Jak jste se s násilím vyrovnala? *„Nemám pocit, že bych s tím byla úplně vyrovnaná ani dnes, po více než třech letech.“*

4. **Oblast – Poznatky nebo dodatky, které nebyly zmíněné v otázkách**

„Manžel změnil heslo k našemu společnému účtu (žádný vlastní účet jsem neměla), ihned po napadení převedl většinu peněz z našeho společného účtu na účet svých rodičů a omezil mi možnost výběru kartou. Do té doby jsem si ani neuvědomila, jak moc jsem na manželovi závislá. A jak se k tomu postavila manželova rodina? Tchýně svého syna po tom, co mě napadl, uklidňovala, že za to, jak se choval nemůže, že jsem hysterka, ve skutečnosti nejsem vůbec hysterická, jsem flegmatik. Tchýně měla podobný postoj i v případě, kdy napadl mého bratra před 6 lety. Její syn za to nemůže, můj bratr jej provokoval – přitom to tak nebylo. Instituce jako OSPOD, Policie ČR, trestní soud a následně přestupková komise – všude se na manželovo chování dívali jako že je to normální, že se vlastně ničeho nedopustil, když mě jednou napadl. Přece nebudu ale čekat, až mě napadne zase. Za své chování dostal napomenutí – kdyby se nejednalo o manžela, ale o cizího člověka, dostal by určitě větší trest.“

Rodina, jako taková, ať už ze strany manželky nebo manžela, vždy podporuje především své dítě. Velmi často se můžeme setkávat s tím, že rodina chování svého dítěte omlouvá. To můžeme pozorovat také v případě naší respondentky, kdy sama říká, že tchýně svého syna omlouvala za jednání, kterého se vůči ní dopouštěl. Většina vládních

orgánů, které se zabývají touto problematikou, nemusí vždy rozpoznat domácí násilí hned na první pohled, ale berou to spíše jako nahodilý rodinný konflikt.

U respondentky č. 4 je důležité zmínit, že domácí násilí může začít násilím na osobách nám blízkých, nikoliv pouze na nás samotných. V tomto případě to byl právě bratr respondentky, později ona sama, a nakonec jejich společný syn. V tomto případě můžeme také vidět, že agresor jako takový, nemá žádný typický profil, násilí probíhá výhradně v domácnosti a ve společnosti se může agresor chovat velmi přívětivě, jak ke své partnerce a dětem, tak k ostatním lidem. Proto je také často nečekané pro okolí, že se něco takového mohlo dít. Rodina respondentky ji velmi podporovala v rozhodnutí se rozvést a snažila se jí pomoci, naopak rodina agresora tento fakt vzniklého násilí přikládala nejvíce respondentce.

Respondentka č. 5

S respondentkou č. 5 byl rozhovor veden doma po předchozí domluvě. Toto prostředí si vybrala ona sama, vzhledem k tomu, že jí to přišlo jako nejlepší řešení a cítila se tam více v bezpečí. Odpověděla na všechny kladené otázky, kromě oblasti č. 4, vzhledem k tomu, že k danému tématu již neměla co více sdělit.

Respondentce č. 5 je 28 let a momentálně je svobodná. Její nejvyšší dosažené vzdělání je středoškolské s maturitou a momentálně pracuje jako skladová účetní pro šicí dílu v nejmenované společnosti, která vyrábí funkční oblečení. Dříve měla jako největší koníček tanec, cvičení, běh, posezení s přáteli klidně i diskotéky a co se týče zvířat tak především kočky. Nyní je to primárně čtení, práce a výlety s přáteli (*oblast č. 1*).

2. Oblast – Rodinné vztahy

- a. Jaké vztahy máte s Vaší rodinou? (matka, otec, sourozenci) „*S matkou dobrý, až skvělý, vždy mě podporovala ve všem, co jsem si zámerala. S otcem mám vztah naopak chladný, nemůžeme se asi vzájemně vystát. Co se týče bratra, vztah máme také konečně dobrý, vřelý, víceméně by se dalo říci, že klasický sourozenecký.*“

Rodinné vztahy většinou vznikají narozením, čímž definujeme v tomto případě matku-dceru, otce-dceru a následně sourozenecký vztah mezi bratrem a sestrou. V některých případech se může stát a můžeme to vidět i v našem okolí, že rodinné vztahy mohou být určitým způsobem narušeny. Je to způsobeno tím, že komunikace mezi členy

rodiny je na špatné úrovni. Naše respondentka má rozvinuté vztahy především s matkou a následně s bratrem. Co se týče otce vztahy s ním jsou velmi chladné až žádné.

b. Stýkáte se s rodinou pravidelně např. 1x za měsíc?

i. Ano

1. Jak často se stýkáte? *„Bydlím teď s rodiči a babičkou, takže s nimi každý den. Bratr bydlí na druhé straně republiky, ale alespoň 6x do roka na pár dní se vidíme.“*
2. Vyhovuje Vám četnost setkání? *„Četnost mi nevyhovuje, a to především ve smyslu, že s rodiči by to mohlo být méně, naopak s bratrem více.“*

Četnost setkání rodinných příslušníků není nikterak stanovena, ale stává se nepsaným pravidlem, že časté styky s rodinou mohou být pro jednu ze stran velmi svazující. V případě respondentky je zde vidět, že by raději uvítala větší četnost setkání se svým bratrem, se kterým se tak často nestýká kvůli rozdílnému místu bydliště. Naopak, co se týče jejich rodičů a prarodičů, zde by četnost setkání snížila, protože je s nimi ve styku každý den.

ii. Ne

1. Proč se nestýkáte?
2. Vyhovuje Vám četnost setkání?

c. Podporovala Vás rodina ve Vašich cílech (v minulosti)? *„Mamka ano, byla tady pro mě vždy, když jsem potřebovala. Táta byl naopak v 90 % případů neúčastný.“*

d. Podporuje Vás rodina v současné situaci ve Vašich cílech? *„Ano.“*

3. Oblast – Prožité domácí násilí

- a. Kdy jste začala pozorovat odlišné chování partnera? *„Začala jsem to pozorovat zhruba po 4-5 měsících našeho vztahu.“*
- b. Jaká byla podle vás příčina vzniku domácího násilí? *„Údajná příčina byla má nevěra, která se nestala. Ve skutečnosti příčinou byl přítel sám, protože byl hrozný egoista, manipulátor, alkoholik a psychopat, a také já, protože jsem neodešla včas, když se mi to přestávalo celé líbit.“*
- c. Jak Vás váš partner týral? *„Partner mě bil, facky, kopance, shazování na zem, házel po mě předměty, někdy mě i bil předměty – třeba dřevěným ramínkem,*

*tahal mě za vlasy, škrtil, několikrát mi způsobil tržná zranění, monokly a modřiny, které jsem měla několik měsíců v kuse. Dále mě vyslyšel, ohledně toho, co jsem dělala, vyptával se mě na minulost, na minulé vtahy, požadoval smazání mých fotek ze sociálních sítí, požadoval, abych si smazala přátele z Facebooku, telefonní čísla. Šikanoval mě po telefonu, když jsem byla v práci, neustále mi volal, psal, vyhrožoval, ať se těším až přijdu domu. Podezíral mě neustále ze všeho, plival na mě – i na veřejnosti, několikrát mi vystěhoval věci z bytu a když jsem chtěla odcházet, tak si mě natáčel a chtěl ať říkám, že jsem kurva, a proto mě vyhodil z bytu apod. **Odřízl mě od rodiny, od přátel, odešla jsem z práce, odešla jsem s ním bydlet do chaty v lese.**“*

Celkový postup domácího násilí u respondentky se postupem času zvyšoval. Prolíná se zde kombinace fyzického, psychického a sociálního násilí. V době žití s agresorem se všechny tyto formy navzájem prolínaly, ale nejvíce je zde viditelné násilí sociální, kde agresor odřízl respondentku od rodiny, neměla možnost se s nimi stýkat. Tento fakt byl zapříčiněn i tím, že se společně odstěhovali do lokality, kde nebylo mnoho domů a byla izolovaná od okolního světa. Postupem času ztratila kontakt s přáteli a odešla z práce. Toto jsou jedny z následků, které dlouhodobé násilí může mít.

- d. Jak dlouho trvalo domácí násilí a kdy jste poprvé vyhledala pomoc? *„Násilí trvalo “pouhé“ 3 měsíce. Poprvé jsem vyhledala pomoc až ve chvíli, kdy jsem od něj utekla.“*
- e. Na jaký popud jste se rozhodla vyhledat pomoc? *„**Rozhodla jsem se prostě utéct, měla jsem dvě možnosti, že se buď zabiju – ted’ už úspěšně. Už jsem se jednou zabít pokusila nebo uteču. Měla jsem strach udělat jak jedno, tak druhé, ale rozhodla se, že uteču. Poté jsem byla svým bratrem odvezena k němu na druhý konec republiky.**“*

Většina obětí domácího násilí nevidí z této situace jiné východisko než útěk nebo sebevraždu. Respondentka toto téma sama otevřela a bylo to velmi emotivní. Sama přiznala, že během vztahu se pokusila o sebevraždu. V době, kdy násilí nabralo na síle o ní uvažovala znovu. Nicméně nakonec od agresora utekla, což se jí povedlo a útočiště našla u svého bratra na druhé straně republiky.

- f. Vyhledala jste také možnost se obrátit na krizové nebo intervenční centrum? *„Tu jsem navštívila po ambulanci, kde jsem podstoupila neurologické a*

chirurgické vyšetření, následně jsem navštívila poradnu Bílého kruhu bezpečí. Kde mi poskytli především psychickou a morální podporu. Zároveň mi dávali hlavně praktické a právní rady v případě, že bych chtěla podat trestní oznámení. Doporučili mi i intervenční centrum.“

Bílý kruh bezpečí (dále BKB) je jednou z nejvíce známých sociálních služeb, které se věnují obětem a osobám ohrožených domácím násilím. Jejich výhradní činností je poskytnutí podpory v oblasti bydlení, práva a psychické podpory. Respondentka sama uvedla, že BKB vyhledala sama po násilném incidentu, kdy skončila v nemocnici. Jednou z návazných nebo doplňujících služeb může být intervenční centrum, které zastává podobnou funkci jako BKB.

g. Věděla Vaše úzká rodina (rodiče, sourozenci) o domácím násilí?

i. Ano

1. Byli Vám nápomocni s řešením této situace a jak? *„Byli nápomocni, bydlela jsem nějaký čas u bratra, vozil mě právě do poraden, kde zjišťovali, co pro mě ještě mohou udělat.“*
2. Připadala Vám podpora ze strany rodiny dostatečná? *„Podpora mi přišla dostatečná.“*
3. Poskytla Vám rodina po odchodu od agresora rodinné zázemí a finanční podporu? *„Ano, zázemí i finanční podporu mi poskytli a poskytují dodnes.“*

Rodina může pomáhat oběti i v doprovázení do poraden, ať jsou psychologické nebo právnické. V těchto momentech potřebuje daný člověk někoho, kdo mu dokáže dát potřebnou psychickou podporu a pomoc při mluvení o prožitém násilí. Respondentka sama uvedla, že v současné době jí rodina poskytuje finanční podporu i zázemí.

ii. Ne

1. Byla zde možnost se svěřit jiné blízké osobě?
 2. S kým jste tuto celou situaci řešila?
- h. Dokážete říct, jaké mělo domácí násilí na vás jako na osobu dopad (následky)? *„To asi zatím říct nedokážu, tak člověka to prve zlomí a pak až po čase asi posílí. Necítím se už teď tolik zlomená, ale cítím se zrazená, ale asi silnější.“*
- i. Jak jste se s násilím vyrovnala? *„S násilím se nikdy nevyrovnám, to asi ani nejde. Na těle si nesu několik jizev z “boje“, táhnoucí se neurologické*

*problémy, špatně spím, mám šílené stravovací návyky. Takže mi to defacto pořád připomíná, co jsem prožila. Ale to doufám časem zmizí, snažím se na tom stále pracovat. **Věřím, že mě čeká skvělý život, plná zážitků s lidmi, které miluji a kteří milují mě.***“

Během prožitého domácího násilí si oběť nese následky po celý život, s domácím násilím není možné se jen tak vyrovnat. K tomu, aby oběť domácího násilí byla naprosto vyléčena, je potřeba několik roků psychoterapie, které by ji prožité trauma pomohly překonat. V momentální životní fázi se na tom snaží respondentka pracovat a věří i v to, že ji po tom všem, co prožila, čeká skvělý život s lidmi, na kterých ji záleží.

4. Oblast – Poznatky nebo dodatky, které nebyly zmíněné v otázkách

Z celkového rozhovoru je jasné, že největší první podporou pro respondentku byl právě bratr, ke kterému utekla při posledním násilném incidentu. Poté, co se o násilí dozvěděl zbytek rodiny, jí bylo poskytnuto zázemí a finanční podpora, kterou do té doby neměla. Důležité je zmínit, že celkové násilí probíhalo hned v několika formách od fyzického, psychického až po sociální násilí, kdy se agresor snažil kontrolovat veškeré dění v respondentčině životě. Tím, že respondentka skončila v nemocnici a byla na tom zdravotně velmi špatně, se rozhodla nadobro odejít od agresora. Proto navštívila Bílý kruh bezpečí. V neposlední řadě mi sdělila, že po celé prožité události se již zcela neuzdraví, šrámy na duši bude mít navždy, ačkoliv jediné v co věří je fakt, že se dočká lepšího života, než který měla do teď.

5. Diskuse

Diskuse se zabývá především vyjasněním výsledků v návaznosti na stanové cíle výzkumu. Vzhledem k tomu, že je 5 dílčích cílů, které mají dovést k cíli hlavnímu, je nutno se zaměřit na výsledky, které byly získány výše.

1. Jaké vztahy má oběť domácího násilí se svojí rodinou, když byla s agresorem.

Všechny výše zmíněné respondentky se shodují, že v době žití s agresorem byly buď naprosto odděleny od rodiny nebo styk s rodinou byl velmi omezený. V tomto se můžeme setkávat také s odbornými knihami, které jsou věnovány problematice domácího násilí. Nejvíce se v tom můžeme setkávat právě s knihou od Ševčíka a Špatenkové (2011), která byla využita v teoretické části, kde samotní autoři popisují, že agresor se snaží oběť distancovat od své rodiny a nejbližších přátel právě jako prevenci skutečnosti, že by oběť mohla odejít. Odlišnou situaci nám zde ukazuje *respondentka č. 2*, která byla v pozici dítěte jako svědka domácího násilí i jako oběti. S rodinou, v tomto případě s babičkou, se tak stýkala častěji než ostatní respondentky, které s agresorem dlouhodobě udržovaly partnerský vztah.

Respondentka č. 4 například uvedla, že v době manželství bydlela daleko, proto se jejich setkávání stávalo spíše nárazově než pravidelně. Tuto situaci tedy potvrzuje také *respondentka č. 1* a *č. 5*. Všechny potvrdily, že během vztahu s agresorem, byly od rodiny naprosto odstřiženy a agresor v nich podporoval negativní postoje vůči vlastní rodině. Tento jev je popsán i v odborné literatuře autorkou Buskotte (2008), která zmiňuje že oddělení od rodiny je primárním cílem agresora, převážně z důvodu, že oběť chce mít pod svojí kontrolou.

Z celkových rozhovorů vyplývá, že postupem času s agresorem byly více stavěny do pozice, kdy se stranily pryč od rodiny za účelem uklidnit daného partnera, čímž chtěly předcházet domácímu násilí. Celkový vztah s rodinou byl narušený a celková četnost daných setkání nebyla velká, spíše se postupem času snižovala.

2. Zjistit, jaké vztahy má oběť domácího násilí se svojí rodinou nyní.

Tato kategorie nebyla zaměřena pouze na to, jaký vztah má oběť se svojí rodinou nyní, ale byla zaměřena také na to, jak často se nyní s rodinou respondentky navzájem setkávají a zda jim tato četnost setkání vyhovuje. U tohoto cíle jsem získala velmi rozdílné

názory na vztahy respondentek ke členům své rodiny. Během rozhovoru na téma rodiny a rodinných vztahů byly všechny respondentky velmi otevřené a vstřícné. O tom, jaké mají momentální vztahy s rodinou neměly problém mluvit, což se nedalo říci o předchozím tématu, kde byly rozebírány vztahy s rodinou během doby žití s agresorem.

Všechny respondentky, kromě respondentky č. 1, uvedly, že vztah, který mají se svojí matkou je velmi vřelý a podporující. Co se týče sourozenců, s nimi mají vztah běžný, dalo by se říct sourozenecký, co se ovšem týče otců respondentek, všechny se shodly na tom, že vztahy mají negativní – vlažný až nesnášenlivý, popřípadě žádný. Zde si můžeme všimnout, že všechny respondentky mají velmi silně navázaný vztah se svojí matkou, která je ve všech cílech podporovala. Četnost jejich setkání je velmi přívětivá, vídají se pravidelně, což podporuje socializační funkci rodiny, která je k tomuto účelu určena a byla popsána v knize Thelenové (2013). Autorka zde uvádí, že socializační funkce nám pomáhá navazovat nové vztahy a pomáhá lidem nastolit způsob vedení jejich života.

Respondentka č. 1 naopak uvádí rozdílný přístup ve vnímání své rodiny. Ačkoliv se může zdát, že za rodinu považujeme pouze biologickou rodinu, tedy někoho, se kterým nás pojí stejný vzorec DNA. Za rodinu naopak můžeme považovat i společenství lidí, kteří jsou rodiči našeho partnera. Celkové vnímání nám tedy podává přehled o tom, že s rodiči manžela se stýká velmi často, vzhledem k tomu, že respondentčiny rodiče již nežijí. Na tomto bylo velmi vidět, že celá situace respondentku trápí a byla by ráda, kdyby zde rodiče ještě byli, ačkoliv veškerý kontakt, který jí chybí jí nahrazuje manžel, děti nebo dokonce rodina manžela.

Zajímavým zjištěním bylo, že některé respondentky nejsou spokojeny s četností setkávání, ačkoliv většina nespokojenosti je spojena především s tím, že by chtěly na četnosti s určitými členy rodiny přidat. Nejčastěji zmiňovaným členem byl sourozenec, se kterým není možné navýšit četnost setkání z důvodu rozdílných míst bydlišť.

Celkově tedy z daných výpovědí vyplývá, že momentální vztahy v rodinném prostředí jsou poklidné, vyrovnané. Největší problémy však nastávají v komunikaci s otci, kde například *respondentka č. 5* uvádí, že vztah s jejím otcem je chladný a nemohou se navzájem vystát, avšak co se týče jiných členů rodiny, vztah je velmi vřelý.

3. Zjistit, zda nejbližší rodina věděla o probíhajícím domácím násilí.

Tématika domácího násilí byla pro všechny respondentky velmi těžká. Samotné domácí násilí má velký vliv na psychiku a sebe vnímání oběti, proto jsem na tuto oblast vyhradila větší časový prostor tak, aby na respondentky nebyl vytvářen žádný časový nátlak. Vzhledem k tomu, že agresor velmi často odděluje oběť od rodiny nebo blízkých přátel, s čímž jsme se setkali téměř u všech respondentek, nemají tak možnost se o této situaci s někým bavit. Velkou roli zde hrálo také sebeobviňování, které popisovaly ve spojitosti s faktem, proč o násilí nebyly schopné blízké rodině říci dřív, i když dle výpovědí již rodina předtím tušila, že se něco takového může v rodině dít.

Všechny respondentky tedy uvedly, že rodina o probíhajícím násilí věděla, popřípadě tušila, že se může o tento jev jednat. Díky tomuto tématu jsme se mohli dozvědět více o celkovém proběhlém domácím násilí a zdůraznit zde velice důležité fráze, kterými bychom se měli zabývat.

Příkladem nám může jít *respondentka č. 4*, která sdělila, že její bývalý manžel první napadl jejího bratra, poté ji a syna. V těchto fázích je možné vidět, že projevy násilí byly zachyceny již na počátku vztahu jinými členy rodiny – převážně tedy jejím bratrem, který s ní o tomto problému, který nastal, chtěl mluvit, ale v té době si to sama respondentka nechtěla připustit, tudíž to přehlížela. Nicméně respondentky rodina o tom tušila. Opačný náhled nám může dát rodina bývalého manžela, která se naopak v případech násilí zastávala jejich syna. Zde se můžeme soustředit na dva rozdílné pohledy na problematiku domácího násilí. Pro rodinu respondentky byla její ochrana na primárním místě a uvědomovali si probíhající násilí. Opačný pohled zastává rodina agresora, která probíhající násilí zlehčuje a vinu převrací na jeho bývalou manželku.

V případech, kdy je násilí natolik vážné, není oběť schopna o tomto problému mluvit i několik let a raději veškeré domácí násilí přechází. Tento případ je u *respondentky č. 3*, které trvalo 17 let, než o probíhajícím násilí sama promluvila otevřeně a veřejně.

Pokud bychom to shrnuli, můžeme říci, že rodina oběti domácího násilí o této problematice může vědět s jistotou nebo naopak o něm alespoň tušit. V obou případech se na toto téma chtějí s respondentkou bavit, avšak v době setrvávání ve vztahu s agresorem je oběť natolik manipulována, že není ochotna vidět reálný svět a to, jaký pohled na tuto situaci přináší venčí.

4. Zjistit, jak rodina podporuje oběť domácího násilí.

Rodina je velmi velkou významnou institucí, a proto se v několika možných oblastech snaží oběť domácího násilí podporovat. K podpoře rodiny můžeme využít také funkce rodiny, které mají ve společnosti, přičemž využívat můžeme například ochranu nebo emocionální funkci. Tyto funkce popsala Thelenová (2013), kde upozorňuje na fakt, že jsou tyto funkce velmi důležité pro fungování rodiny jako celku.

Všechny respondentky se shodují, že největší podporu měly od rodiny psychickou, čili emocionální. *Respondentka č. 1* uvedla, že největší oporou byla pro ni jistota, že tady pro ni rodina je a má u nich otevřené dveře. Kdykoliv, kdyby se cokoliv dělo, tak se na ně může obrátit. Velkou jistotou pro ni byl fakt, že po pěti letech domácího násilí na to celé nebyla sama a měla se o koho opřít. Funkci emocionální je možné pozorovat právě u této respondentky, která sama uvedla, že ji uklidnil fakt, že v případě nouze je možné se uchýlit ke své rodině, což popsala autorka Thelenová (2013) jako velmi důležité.

Velkou pomocí je také vyslechnutí, v těchto případech, kdy jsou oběti odděleny od své rodiny dochází k tomu, že se jim velmi často snižují sociální kontakty, nemají se s nikým podělit o to, co zažívají nebo jak se cítí. V těchto případech, kdy se jako první obnovují rodinné vztahy, je velmi důležité, aby oběť zažila pocit přívětivosti a otevřenosti vůči druhé osobě. Musí zažívat pocit bezpečí do takové míry, ve které jim nebude vadit si o těchto událostech povídat.

Respondentka č. 2 uvedla, jak ji rodina pomohla v lepším sociálním fungování a zvládnání stresových situací po prožitém násilí. Sama zmiňuje, že ji to zocelilo a nyní dokáže lépe brát věci takové, jaké jsou a hlavně upřímně. Avšak zmiňuje i odvrácenou stránku a to, že následky, které v ní prožité násilí zanechalo jsou spíše psychického původu. K tomu, aby člověk došel do bodu psychické pohody a naprostého vyrovnání, je potřeba několik let psychoterapie, sama respondentka však uvedla že psychologa nenavštívila. Tomuto nasvědčují i přetrvávající deprese a problémy se spánkem. *Respondentka č. 5* naopak uvádí, že se u ní projevují neurologické problémy, špatný spánek, který se shoduje s výpovědí respondentky č. 2.

Co se tedy týče toho, v jakých oblastech podporuje rodina oběť při odchodu od agresora, můžeme se shodnout na faktu, že největší podporu mohou od rodiny dostat především psychickou – mohou oběť utišit, vyslechnout, popřípadě pomoci odejít od agresora. Z výpovědí také vyplývá, jaké následky celkové násilí přineslo, co se týče psychické stránky.

5. Zjistit, zda rodina poskytla finanční podporu a rodinné zázemí oběti.

Všechny výpovědi se shodují v tom, že jim byla nabídnuta podpora v poskytnutí zázemí nebo dokonce financí ze strany rodiny oběti. V případech, kdy se oběť naprosto odstříhne od agresora, je velmi pravděpodobné, že v době odchodu opouští společné rodinné zázemí a v tomto případě nemá kde zůstat. Nicméně můžeme se setkat i s formou ekonomického násilí, které je význačné právě tím, že oběť je odříznuta od financí.

Pozorovat to můžeme u *respondentky č. 4*, která po odchodu od bývalého manžela nedostala ani na jedno z dětí 7 měsíců výživné v částce 4 500,- Kč. Z této situace jí poskytla východisko právě rodina, která jí na starost o tyto dvě děti pravidelně měsíčně přispívala. V tomto je možné spatřit funkci ekonomickou, která zajišťuje majetkové fungování rodiny.

Stejný názor zastává *respondentka č. 2*, která žije stále s rodiči, studuje, ale pravidelně si přivydělává v kavárně formou brigády. V době odchodu se spolu s její matkou a bratry uchýlili k respondentčině babičce, kde bydlí dodnes. Samozřejmě zmínila i fakt, že nebýt jejího důchodu, pravděpodobně by skončily na ulici, protože celkovou domácnost by nebyla její matka schopna platit.

Avšak opačného názoru je *respondentka č. 1*, která zde uvádí, že pomoc v této oblasti od své rodiny nepotřebovala, byla dostatečně zajištěná na to, aby se o sebe dokázala postarat. Ačkoliv uvádí, že existující možnost pomoci jí velmi uklidnila, nicméně ji nakonec nemusela využít.

Jak si tedy můžeme všimnout, v odpovědích se prolínají převážně dva názory. Prvním názorem je, že pomoc rodiny byla dostatečná a potřebná a respondentky této možnosti využily nebo jí využívají dodnes. V opačném případě je zde i názor, kdy tato pomoc nabídnuta byla, avšak respondentka byla natolik zabezpečená, že tuto možnost nakonec nevyužila. Celkové shrnutí je tedy takové, že rodina obě tyto kategorie (zázemí a finance) svým potomkům nabídla, ve čtyřech případech tuto možnost respondentky využily.

V závěru bych ráda uvedla výpovědi, které mě v rozhovorech u každé z respondentek zaujaly, veškeré uvedené výpovědi se týkají tématu vyrovnávání se s domácím násilím, které každá z respondentek prožila jinak a ovlivnilo ji to v jejím budoucím životě.

Respondentka č. 1, která uvedla: „*Prostě jsem si vnitřně musela uvědomit, že moje volba partnera byla špatná, že ale ani přesto si nikdo nesmí dovolit se ke mně chovat takhle a že ani já se tak nechci chovat vůči někomu jinému. Že jsem jiná a mám svou cenu. Že chci žít jinak a pokud to nejde s ním, musí to být s někým jiným. Protože jinak nebudu žít vůbec. Po tomhle uvědomění byl odchod jedinou možnou variantou a byl vcelku jednoduchý. Je pravda, že velmi mi pomohlo to, že velmi brzy jsem našla partnera a otěhotněla.*“.

Respondentka č. 2, která uvedla: „*Ted' už se nebojím vůbec ničeho, po tom, co jsem zažila, mě už nemůže vůbec nic vyvést z míry. Sice mě občas nějaká ta depka dožene, někdy trvá dlouho, než zase odejde, ale lepší mít pár dní depku, než žít s tyranem. Moje dětství mi více vzalo, než dalo, ale snažím se i z této negativní zkušenosti čerpat co možná nejvíc.*“

Respondentka č. 3, která uvedla: „*Ihned po odchodu jsem zjistila, že žít sama s dětmi je lehčí než s ex. Bylo mi dobře, lehce a hlavně spokojeně. První rok jsem dávala vše do pořádku – finance, bydlení, rozchod, také jsem začala chodit více do společnosti a trochu si užívala. Tak nějak šlo všechno samo. Ted' už mám partnera a umím znovu říct „mám tě ráda“.*“

Respondentka č. 4, která uvedla: „*Nemám pocit, že bych s tím byla úplně vyrovnaná ani dnes po více než třech letech.*“

Jako poslední respondentka č. 5, která uvedla: „*Na těle si nesu několik jizev z “boje“, táhnoucí se neurologické problémy, špatně spím, mám šílené stravovací návyky. Takže mi to de facto pořád připomíná, co jsem prožila. Ale to, doufám, časem zmizí. Věřím, že mě čeká skvělejší život, plný zážitků s lidmi, které miluji a kteří milují mě.*“.

Závěr

Bakalářská práce nese název „Podpora rodiny oběti domácího násilí“. Domácí násilí se stalo jedním z nejdiskutovanějších témat dnešní doby, můžeme však pozorovat jasný vývoj informovanosti veřejnosti o této skutečnosti. Domácí násilí páchané na ženách je ve společnosti více v povědomí než násilí na jiných cílových skupinách. Tato práce je proto výhradně soustředována na ženy a podporu jejich rodiny v oblasti odchodu od partnera.

Vzhledem k tomu, že tento sociálně patologický jev s sebou nese rozsáhlé informace, snahou v teoretické části bylo uvést takové informace, které poskytnou dostatečnou argumentaci v části výzkumného šetření. Teoretická část nám měla poskytnout informace, kterým bychom měli přikládat větší význam, než tomu bylo doposud.

První kapitola se nazývá „rodina“, v ní jsme vylíčili informace ohledně různých definic rodiny, typů rodin a také funkcí rodin, které ve společnosti zastává a díky nim je můžeme rozdělit.

Druhá kapitola s názvem „domácí násilí“ pojednává o této problematice. V práci zastává jednu z nejvýznamnějších rolí, obeznamuje čtenáře především se základními pojmy, které se k tomuto tématu pojí. Může zde jít o definice, formy domácího násilí, cyklus domácího násilí, typické znaky a mýty, které společnost považuje za pravdivé. Část je zde věnována popisu rolí, které osoby v problematice domácího násilí zastávají, konkrétně se zde můžeme obeznámit s ženou, jako obětí domácího násilí.

Poslední oddíl teoretické části nese název „řešení domácího násilí“, tato kapitola nám podává informace o tom, jak může být domácí násilí řešeno za pomoci vládních a nevládních organizací. Konkrétně budou vysvětleny tři formy pomoci, mezi nimiž je krizová intervence, intervenční centrum a bílý kruh bezpečí.

Třetí kapitola je věnována výzkumnému šetření, jehož cílem bylo vyhotovení kvalitativního výzkumu, který je realizován formou polostrukturovaných rozhovorů. Z počátku bylo nutné, aby byla dostatečně vysvětlena metodologie výzkumu a následně popsán průběh výzkumného šetření. K naplnění cíle bylo potřeba uskutečnění rozhovorů, kterých se účastnilo 5 respondentek. Struktura otázek byla rozdělena do čtyř oblastí. První oblast je věnována osobní anamnéze respondentky, druhá oblast naopak rodinným vztahům, třetí oblast převážně domácímu násilí a čtvrtá oblast byla volitelná pro ty respondentky, které měly potřeby sdělit další dojmy, které se nevlezly do předchozích

oblastí. Druhá polovina výzkumného šetření je věnována především analýze a prezentaci výsledků, které byly získány v průběhu rozhovorů. Tyto výsledky vedly bezprostředně k zodpovězení výzkumných otázek a naplnění dílčích cílů, které nás vedly k naplnění hlavního cíle bakalářské práce.

Hlavním cílem bylo zjištění role rodiny u oběti domácího násilí. Tento cíl bylo nutné naplnit převážně ve výzkumném šetření bakalářské práce, avšak s teoretickým vymezením nám bylo umožněno lépe porozumět základním pojmům, se kterými se bylo možné setkat. Nicméně ve výzkumné části byly zanalyzovány výsledky, které byly od respondentek získány, jejichž východiskem je odpověď na hlavní cíl.

Můžeme tedy konstatovat, že z výsledků nám vyplývají následující data, které nám napomáhají nalézt odpověď na výzkumnou otázku:

- a. Vztah oběti domácího násilí s její rodinou v době trvání partnerského či rodičovského vztahu, byl naprosto minimální. Větší počet respondentek uvedl, že se s rodinou stýkal nepravidelně a minimálně.
- b. V současné době, kdy oběť není v partnerském či rodičovském vztahu, můžeme říci, že její vztahy s rodinou byly znovu obnoveny. Všechny respondentky uvádí, že mají se svou rodinou vřelý vztah.
- c. Z výzkumu vyplynula i překvapující informace a to, že blízká rodina o probíhajícím domácím násilí věděla nebo o tomto problému tušila. Všechny respondentky uvedly, že jejich rodina o domácím násilí věděla. Zde se lišily odpovědi pouze v tom, kdy se o daném násilí oficiálně dozvěděli od oběti. Avšak všechny potvrzují, že o násilí rodina tušila.
- d. Ukázalo se také, že rodina oběť podporuje především v oblasti psychiky, kdy je nejvíce nutné, aby měla ujištění, že na celou situaci není sama. Zároveň velkým přínosem je pocit bezpečí, který rodina zajišťuje především ochrannou funkcí.
- e. Z oblasti poskytnutí finanční pomoci a zázemí vyplývá, že rodina tuto možnost poskytuje. Avšak rozdílné odpovědi můžeme pozorovat v potřebě využití této možnosti. Většina respondentek tuto možnost využila, nicméně

alespoň jedna respondentka tuto možnost nevyužila z důvodu dostatečného finančního zajištění.

Díky předchozím výzkumným otázkám mohl být naplněn hlavní cíl bakalářské práce. Závěrem je zde tvrzení, že *rodina dostatečně podporuje oběť domácího násilí při odchodu od agresora, především po stránce finanční a stránce bydlení.*

Tato bakalářská práce nám tedy naplnila hlavní cíl, zároveň nám mohla poskytnout komplexní informovanost o způsobech řešení domácího násilí. Obětem domácího násilí je poskytována velká pomoc nejen od sociálních služeb, ale také od rodiny, která je ve velkých případech první institucí, ke které se oběť uchýlí.

Použitá literatura

BEDNÁŘOVÁ, Zdena. c2009. Domácí násilí: zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám. Praha: Acorus. ISBN 978-80-254-5422-0.

BEVANS, Katherine B., Anne W. RILEY, Jeanne M. LANDGRAF, et al. 2017. Children's family experiences: development of the PROMIS® pediatric family relationships measures. Quality Of Life Research: An International Journal Of Quality Of Life Aspects Of Treatment, Care And Rehabilitation [online]. 26(11), 3011-3023 [cit. 2019-03-10]. DOI: 10.1007/s11136-017-1629-y. ISSN 15732649. Dostupné z: <https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&AuthType=ip,cookie,url,uid&db=mdc&AN=28643117&lang=cs&site=eds-live&authtype=shib&custid=s7108593>

BUSKOTTE, Andrea, VANÍČKOVÁ HORNÍKOVÁ, Lucie, ed. 2008. Z pekla ven: žena v domácím násilí. Brno: Computer Press. ISBN 978-80-251-1786-6.

CIMRMANNOVÁ, Tereza. 2013. Krize a význam pomáhajících prvního kontaktu: aplikace v kontextu rodinného násilí. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-2205-7.

COOK, William I., Marie DEZANGRÉ a Jan DE MOL. 2018. Sources of perceived responsiveness in family relationships. Journal of Family Psychology [online]. 32(6), 743-752 [cit. 2019-02-28]. DOI: 10.1037/fam0000411. ISSN 08933200. Dostupné z: <https://eds.a.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=3&sid=c34d0394-2879-4020-9cbd-3ac67c7580ef%40sdc-v-sessmgr05>

ČÍRTKOVÁ, Ludmila. 2008. Moderní psychologie pro právníky: [domácí násilí, stalking, predikce násilí]. Praha: Grada. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-2207-8.

DISMAN, Miroslav. 2000. Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele. 3. vyd. Praha: Karolinum. 372 s. ISBN 80-246-0139-7.

DUNOVSKÝ, Jiří. 1999. Sociální pediatrie: vybrané kapitoly. Praha: Grada. Psyché (Grada). ISBN 80-7169-254-9.

HENDL, Jan. 2016. Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace. Čtvrté, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0982-9

KOTKOVÁ, Martina. 2014. Domácí násilí v kontextu rodiny a práce. Brno: Spondea. ISBN 978-80-260-7191-4.

KREBS, Vojtěch. c2010. Sociální politika. 5., přeprac. a aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR. 542 s. ISBN 978-80-7357-585-4.

LOVAŠ, Ladislav. 2010. Agresia a násilie: psychológia ľudskej agresie a jej podoby v domácom prostredí, v škole, v práci, vo väzniciach a v športe. [1. vyd.]. Bratislava: Ikar. Pegas, 22. ISBN 978-80-551-1752-2.

MARVÁNOVÁ VARGOVÁ, Branislava, Ladislav HORÁK, Jaroslav PEKARA a Iva PAVLÍKOVÁ. 2016. Intervence v případech domácího násilí: Manuál pro zdravotníky. Praha: Rosa – centrum pro ženy, 2016.

MATOUŠEK, Oldřich, Pavla KODYMOVÁ a Jana KOLÁČKOVÁ, ed. 2005. Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi. Praha: Portál. ISBN 80-7367-002-X.

MATOUŠEK, Oldřich a Hana PAZLAROVÁ. 2014. Hodnocení ohroženého dítěte a rodiny: v kontextu plánování péče. 2., rozš. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0522-7.

PRŮCHA, Jan, Jiří MAREŠ a Eliška WALTEROVÁ. 2003. Pedagogický slovník. 4. aktualiz. vyd. Praha: Portál. ISBN 80-7178-772-8.

REICHEL, Jiří. 2003. Kapitoly metodologie sociálních výzkumů. Praha: Grada, 2009. Sociologie (Grada). ISBN 978-80-247-3006-6.

SOBOTKOVÁ, Irena. 2010-. Domácí násilí z pohledu vývoje a ochrany dětí. Psychologie a její kontexty: odborný recenzovaný časopis pro teoretické i praktické otázky uplatnění psychologie v životě dnešního člověka: Psychology and its contexts : peer-reviewed journal for theoretical and practical issues of the psychology in modern life. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Filozofická fakulta. 2016(7 (1), 14. ISSN 1803-9278.

ŠEVČÍK, Drahomír a Naděžda ŠPATENKOVÁ. 2011. Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-690-2.

ŠPATENKOVÁ, Naděžda. 2011. Krizová intervence pro praxi. 2., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Grada. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-2624-3.

ŠVARŤÍČEK, Roman a Klára ŠEĐOVÁ. 2014. Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách. Vyd. 2. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0644-6.

THELENOVÁ, Kateřina. 2013. Rodina v kontextu sociální práce: studijní text pro kombinované studium. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-3524-4

TOPINKA, Daniel. 2016. Postoje veřejnosti k domácímu násilí. Jaké inspirace přináší pro sociální práci?. *Sociální práce/Sociálná práca*, č. 6, s. 7. ISSN 1213-6204

VÁGNEROVÁ, Marie. 2004. Psychopatologie pro pomáhající profese / Marie Vágnerová. Vyd. 3., rozš. a přeprac. Praha: Portál. ISBN 80-7178-802-3.

Internetové zdroje

Bílý kruh bezpečí. *domacinasili.cz* [online]. 2007 [cit. 2018-12-25]. Dostupné z: <https://www.domacinasili.cz/bily-kruh-bezpeci/>

Co je domácí násilí. *ROSA – CENTRUM PRO ŽENY* [online]. 2014 [cit. 2018-11-11]. Dostupné z: <http://rosa-os.cz/informace-pro-zeny/co-je-domaci-nasili/>

Domácí násilí. *Policie České republiky* [online]. 2019 [cit. 2018-11-25]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/domaci-nasili-644841.aspx>

Klíčové znaky domácího násilí. *domacinasili.cz* [online]. 2007 [cit. 2018-11-04]. Dostupné z: <http://www.domacinasili.cz/domacinasili/>

Poslání a činnost. *Bílý kruh bezpečí* [online]. 2009 [cit. 2018-12-25]. Dostupné z: <https://www.bkb.cz/o-nas/poslani-a-cinnost/>

Who Are the Victims of Domestic Violence?. *PsychCentral* [online]. 1995 [cit. 2019-02-28]. Dostupné z: <https://psychcentral.com/lib/who-are-the-victims-of-domestic-violence/>

Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky In: *Sbírka zákonů České republiky*. Ze dne 17. 7. 2008. s. 4095-4097. ISSN 1211-1244. Dostupné také z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=273&r=2008>